

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ**

**Η ΙΔΕΑΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ
ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ**

**THE IDEAL SCHOOL LIBRARY AND THE CURRENT
SITUATION OF GREEK SCHOOL LIBRARIES**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ - ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΣ
ΚΕΦΑΛΗΝΑΚΗ**

ΕΠΟΠΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2014

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας την πτυχιακή μου εργασία θα ήθελα να ευχαριστήσω κάποιους ανθρώπους που χωρίς τη δική τους βοήθεια δεν θα ολοκληρωνόταν η εργασία. Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επόπτη της εργασίας κ. Ιωάννη Ιωαννίδη για την στήριξη και τις πολύτιμες συμβουλές του, την βοήθεια και την καθοδήγηση, για τις οδηγίες, τα εποικοδομητικά σχόλια και την άριστη συνεργασία που καταφέραμε να αναπτύξουμε.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου, το άνδρα μου και τους γονείς μου, για την αμέριστη συμπαράσταση που έδειξαν σε όλη τη διάρκεια της συγγραφής της εργασίας και των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ-ABSTRACT

Η εργασία αυτή αναφέρεται στον ρόλο των σχολικών βιβλιοθηκών στο πλαίσιο της εκπαίδευσης. Αναφέρονται συνοπτικά οι σύγχρονοι ρόλοι της σχολικής βιβλιοθήκης και οι ορισμοί που δίνονται από διεθνής εκπαιδευτικούς και πολιτιστικούς φορείς, όπως η UNESCO και η IFLA. Γίνεται μια ιστορική αναφορά για τις σχολικές βιβλιοθήκες στο σύγχρονο ελληνικό κράτος. Δίνεται με λεπτομέρεια το παλαιότερο και το σύγχρονο νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας τους. Μελετώνται τα ευρωπαϊκά προγράμματα δημιουργίας σχολικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα και τα αποτελέσματά τους. Τέλος, εξάγονται συμπεράσματα και γίνονται προτάσεις για την σωστή εφαρμογή των διεθνών πρακτικών για της σχολικές βιβλιοθήκες στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα.

Λέξεις-Κλειδιά: Σχολικές βιβλιοθήκες, Σχολικός βιβλιοθηκονόμος, Πληροφοριακή παιδεία, Εικονικά Περιβάλλοντα Μάθησης, Νομοθεσία, Ελλάδα.

This thesis concerns the role of school libraries. Summarizes the role of the modern school libraries and definitions are given by international educational and cultural organizations, such as UNESCO and IFLA. A historical overview of school libraries in the Modern Greek state is given. Also, a detailed legislative framework of school libraries of Greece, is included. Furthermore, a special analysis for the implementation of European funded programs for school libraries in Greece, is given. Finally, conclusions are drawn and suggestions are made for a success implementation of international practices of school libraries in the Greek educational system.

Key-words: School libraries, School librarian, Information literacy, Virtual Learning Environments, Legislation, Greece.

«Αν θέλουμε τα βιβλία να παίζουν σημαντικό ρόλο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και γενικά στη ζωή, στα παιδιά πρέπει, από τη νηπιακή ηλικία, να τους δοθούν ευκαιρίες μάθησης μέσα από την απόλαυση και χρήση αυτών (των βιβλίων)».

C. H. C. Osborne (1966)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ-ABSTRACT	3
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.....	10
1.1. Σχολικές βιβλιοθήκες.....	10
1.2. Το Μανιφέστο της UNESCO	16
1.3. Οδηγίες της IFLA	19
1.4. Σχολικός βιβλιοθηκονόμος και εκπαιδευτικό περιβάλλον	23
1.5. Πληροφοριακή παιδεία (information literacy)	25
1.6. Εικονικά Περιβάλλοντα Μάθησης (VLE) και βιβλιοθήκες.....	30
1.7. Σχολικές βιβλιοθήκες και εκπαιδευτική επιτυχία	32
1.8. Ενώσεις Σχολικών Βιβλιοθηκών	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	36
2.1. Σχολικές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα	36
2.2. Οι πρώτες ελληνικές σχολικές βιβλιοθήκες.....	38
2.3. Σχολικές βιβλιοθήκες και σχολικό βιβλίο.....	43
2.4. Παλαιότερη νομοθεσία περί σχολικών βιβλιοθηκών.....	45
2.5. Νεότερο νομοθετικό πλαίσιο	48
2.5.1. Πλαίσιο Λειτουργίας Σχολικών Βιβλιοθηκών.....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.....	56
3.1. Δημιουργία Σχολικών Βιβλιοθηκών : Α' ΕΠΕΑΕΚ.....	56
!Πρόωρο Τέλος Τύπου	
3.1.2. Δεύτερη φάση : λειτουργία 350 βιβλιοθηκών.....	59
3.2. Δημιουργία άλλων 258 Σχολικών Βιβλιοθηκών : ΕΣΠΑ.....	63
3.3. Το τέλος των σχολικών βιβλιοθηκών;.....	64
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	67
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	71

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

- **Εικόνα 1.** Saint Francis High School, Mountain View, California. Από Building the Future. Διαθέσιμο σε:
<http://www.americanlibrariesmagazine.org/article/building-future>
(Ανακτήθηκε 16 Μαρτίου, 2014).
- **Εικόνα 2.** Βιβλιοθήκη Ελευθεριάδης-Κολέγιο Ανατόλια – Θεσσαλονίκη. Από Anatolia High School. Διαθέσιμο σε:
http://www.anatolia.edu.gr/user_images/eleftheriadis_outside.jpg
(Ανακτήθηκε 16 Μαρτίου, 2011).
- **Εικόνα 3.** Glebe Elementary School-Arlington, Virginia - Library/Media Room. Από WBDG, Elementary School. Διαθέσιμο σε:
http://www.wbdg.org/images/elementary_2.jpg (Ανακτήθηκε 16 Μαρτίου, 2014).
- **Εικόνα 4.** Άτλας από την η Κοβεντάρειο Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης. Από Κοβεντάρειος Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης, (2013). 'Άτλας. Διαθέσιμο σε:
<http://www.kozlib.gr/DNN/Portals/7/treasures/%CE%91%CE%A4%CE%9B%CE%91%CE%A3.JPG> (Ανακτήθηκε 20 Απριλίου, 2014).
- **Εικόνα 5.** Βιβλιοθήκη Ζαγοράς. Από Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη της Ζαγοράς. Διαθέσιμο σε: http://www.library-zagora.gr/uploads/1/4/9/8/14986424/594196_orig.jpg (Ανακτήθηκε 20 Απριλίου, 2014).
- **Εικόνα 6.** Βιβλιοθήκη Δημητσάνας. Από Βιβλιοθήκη Δημητσάνας. Διαθέσιμο σε: <http://arcadia.ceid.upatras.gr/arkadia/culture/museums/libdim.htm>
(Ανακτήθηκε 20 Απριλίου, 2014).
- **Εικόνα 7.** Βιβλιοθήκη Χίου "Κοραής". Από Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη Χίου "Κοραής". Διαθέσιμο σε:
<http://www.koraeslibrary.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=9> (Ανακτήθηκε 20 Απριλίου, 2014).

- **Εικόνα 8.** Δημόσια Βιβλιοθήκη Μηλεών Πηλίου. Από Η ιστορία της Βιβλιοθήκης Μηλεών. Διαθέσιμο σε: <http://vivil-mileon.mag.sch.gr/images/simera1.gif> (Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2014).
- **Εικόνα 9.** Ζωσιμαία Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων. Από Ζωσιμαία βιβλιοθήκη Ιωαννίνων. Διαθέσιμο σε: <http://vivil-mileon.mag.sch.gr/images/simera1.gif> (Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2014).
- **Εικόνες : 10-13.** Γυμνάσιο Νεστορίου, 6^ο Γυμνάσιο Ιωαννίνων και 6^ο Γυμνάσιο Ιωαννίνων. Από ΥΠΕΠΕΘ (Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Διεύθυνση Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης). (2002). *Οδηγός σχολικών βιβλιοθηκών που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ*. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αυτή αφορά τις σχολικές βιβλιοθήκες και την λειτουργία τους όπως θα έπρεπε να υπάρχουν μέσα σε ένα ιδανικό εκπαιδευτικό σύστημα. Επικεντρώνεται κυρίως στην λειτουργία των σχολικών βιβλιοθηκών στον ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Η βιβλιογραφική έρευνα που έγινε για να συλλεχθεί το υλικό που χρησιμοποιήθηκε για τη συγγραφή της εργασίας αυτής, έγινε αρχικά μέσα από το Διαδίκτυο. Έγινε με ιδιαίτερη προσοχή ώστε όλες οι πηγές που εντοπίστηκαν και τελικά χρησιμοποιήθηκαν, να αξιολογηθούν ώστε και τα στοιχεία που παραθέτονται να είναι έγκυρα και το σύνολο των απόψεων που σχολιάζονται και χρησιμοποιούνται να προέρχονται από έγκυρες και αξιόπιστες πηγές. Επίσης, αναζήτηση βιβλιογραφίας έγινε και στο HEAL-link.¹ Για το σύνολο σχεδόν των νόμων που αναφέρονται, γίνεται παραπομπή στην πρωτότυπη νομοθεσία όπως αυτή δίνεται από το Εθνικό Τυπογραφείο.²

Εκτός από τις πηγές που εντοπίστηκαν στο Διαδίκτυο, έγινε έρευνα και σε βιβλιοθήκες, ιδιαίτερα όσον αφορά το υλικό που αφορούσε τις ελληνικές σχολικές βιβλιοθήκες.

Στο **Πρώτο κεφάλαιο** παρουσιάζονται οι γενικές έννοιες και οι αρχές που σηματοδοτούν την έννοια της σχολικής βιβλιοθήκης. Ορίζονται οι ιδανικοί στόχοι της και οι δράσεις της όπως αυτά δίνονται από διεθνείς φορείς. Γίνεται αναφορά στο Μανιφέστο της UNESCO και στις οδηγίες της IFLA. Γίνεται ιδιαίτερη ανάλυση στα ζητήματα που αφορούν την θέση του σχολικού βιβλιοθηκονόμου μέσα στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, τη πληροφορική παιδεία και τα εικονικά περιβάλλοντα μάθησης, όπως αυτά υλοποιούνται στο πλαίσιο μιας σχολικής βιβλιοθήκης. Επίσης, σχολιάζεται η σχέση της σχολικής βιβλιοθήκης με την εκπαιδευτική επιτυχία. Τέλος, γίνεται σύντομη αναφορά στις διεθνείς ενώσεις που ασχολούνται με θέματα σχολικών βιβλιοθηκών.

---

¹ HEAL-Link. Διαθέσιμο σε: <http://www.heal-link.gr/journals/> (Ανακτήθηκε 8 Απριλίου, 2014).

² Εθνικό Τυπογραφείο. (2014). *Νόμοι και Διατάγματα*. Διαθέσιμο σε: <http://www.et.gr/> (Ανακτήθηκε 25 Απριλίου, 2014).

Το **Δεύτερο κεφάλαιο** επικεντρώνεται αποκλειστικά στις σχολικές βιβλιοθήκες όπως αυτές λειτουργούν στην Ελλάδα. Για να γίνει περισσότερο κατανοητή η σημερινή κατάσταση, γίνεται μια ιστορική αναδρομή στη λειτουργία τους, από την αρχή της δημιουργίας του ελληνικού κράτους και γίνεται αναφορά στην θέση που είχε πάντα στην Ελλάδα το σχολικό βιβλίο στην εκπαίδευση και πως αυτό επηρεάζει άμεσα την έννοια και την ύπαρξη των σχολικών βιβλιοθηκών. Στη συνέχεια γίνεται αναλυτική παρουσίαση του παλαιότερου και του νεότερου νομοθετικού πλαισίου λειτουργίας τους στη χώρα μας.

Το **Τρίτο κεφάλαιο** ασχολείται αποκλειστικά με την σύλληψη και υλοποίηση προγραμμάτων δημιουργίας σχολικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα μετά το τέλος της δεκαετίας του 1980, με χρηματοδότηση από τα ευρωπαϊκά προγράμματα. Παρουσιάζει το έργο της πιλοτικής δημιουργίας 49 σχολικών βιβλιοθηκών από το ΕΙΝ και των υπόλοιπων 350 από διάφορους ακαδημαϊκούς φορείς, στο πλαίσιο του Β' ΕΠΕΑΕΚ. Στη συνέχεια παρουσιάζεται το έργο της δημιουργίας άλλων 258 σχολικών βιβλιοθηκών στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ. Το κεφάλαιο αυτό κλείνει με την αναφορά και τα σχόλια για τα αποτελέσματα της δημιουργίας αυτών των συνολικά 757 σχολικών βιβλιοθηκών.

Η εργασία τελειώνει με τα **Συμπεράσματα**, όπου αναφέρονται οι λόγοι της αποτυχίας αυτού του πολύ σημαντικού για την Ελλάδα προγράμματος της δημιουργίας σχολικών βιβλιοθηκών.

Τέλος, οι παραπομπές και η βιβλιογραφία της εργασίας δημιουργήθηκαν με βάση το πρότυπο Harvard, όπως αυτό υλοποιείται online με το *Εργαλείο σύνταξης βιβλιογραφικών παραπομπών Ωρίων*³ του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης.

---

³ *Ωρίων, πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού: Εργαλείο σύνταξης βιβλιογραφικών παραπομπών.* Βιβλιοθήκη Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης. Διαθέσιμο σε: <http://orion.lib.teithe.gr/index.php?page=additional-references> (Ανακτήθηκε 25 Απριλίου, 2014).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1. Σχολικές βιβλιοθήκες

Η βιβλιοθήκη η οποία λειτουργεί μέσα σε ένα σχολείο αποτελεί την καρδιά του. Είναι βασικός παράγοντας μόρφωσης και πνευματικής ανάπτυξης, αποτελεί κύριο εκπαιδευτικό εργαλείο. Προσφέρει ένα περιβάλλον κατάλληλο για μάθηση, πληροφόρηση, προσωπική καλλιέργεια και διασκέδαση. Απευθύνεται στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, αλλά πολύ συχνά και στους γονείς των μαθητών. Ο βιβλιοθηκονόμος μπορεί να προσφέρει το υλικό εκείνο που κάνει τους μαθητές να εμπεδώσουν τη διδασκόμενη ύλη, να διευρύνουν τους ορίζοντές τους, να διευκολύνει τους εκπαιδευτικούς και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις εκείνες που είναι αναγκαίες για τη διαμόρφωση του σχολικού προγράμματος σε νέες, σύγχρονες βάσεις.

Ιστορικά, η αρχή της λειτουργίας σχολικών βιβλιοθηκών εντοπίζεται στη δημιουργία ειδικών συλλογών και χώρων για τα παιδιά από τις δημόσιες βιβλιοθήκες. Από εκεί προήλθε η ιδέα για την ανάγκη της χρησιμότητας των βιβλιοθηκών μέσα στους χώρους των σχολείων. Η υλοποίηση της ιδέας αυτής, ξεκίνησε στην Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες κατά τις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Συχνά, αναφέρεται πως τέτοιου είδους βιβλιοθήκες, οι ονομαζόμενες «*schole lybrarie*», εμφανίζονται ακόμη από τον 8ο αιώνα, σε επισκοπικά σχολεία. Παρόλα αυτά όμως, πιο ρεαλιστικό θα πρέπει να θεωρηθεί, τουλάχιστον με τη σημερινή τους έννοια, ο ορισμός του ξεκινήματός τους στις αρχές του 20ου αιώνα. (Clyde, 1999, σ. 2)

Εικόνα 11. Saint Francis High School, Mountain View, California

Ο σημαντικότερος λόγος που συνετέλεσε ώστε η σχολική βιβλιοθήκη να αποκτήσει νέα φιλοσοφία και να αποτελέσει ένα ισχυρό όργανο μέσα στο σχολείο, σε βαθμό που να μη νοείται σχολείο χωρίς βιβλιοθήκη, οφείλεται βασικά στη γενική στροφή της εκπαίδευσης από τη σημασία την οποία κάποτε πρόσδινε στο μοναδικό σχολικό εγχειρίδιο, προς μια κατεύθυνση με πολλά και ποικίλα καινούρια μέσα που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία. Η σύγχρονη εκπαίδευση προσπαθεί να αποφύγει την αποστήθιση της διδασκόμενης ύλης και κινείται προς την χρήση διαφορετικών και ποικίλων μέσων. (Ντελόπουλος, 1989, σ. 12)

Η σύγχρονη εκπαίδευση όμως, δεν επηρεάζεται μόνο από τις θεωρίες μάθησης που επικρατούν σε κάθε εποχή. Επηρεάζεται ταυτόχρονα και από το κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες που επικρατούν, καθώς και από το είδος του υλικού που καλείται να χρησιμοποιήσει για να διδάξει στους μαθητές τις γνώσεις και τις δεξιότητες που επιθυμεί. Σε μια εποχή που αφενός η οικονομική κρίση επηρεάζει όλο και περισσότερο τους ανθρώπους και αφετέρου το ψηφιακό υλικό καταλαμβάνει μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας, οι παραδοσιακές βιβλιοθήκες με το έντυπο υλικό του, υπάρχει περίπτωση να θεωρούνται όλο και λιγότερο σημαντικές, αφού :

(Shenton, 2008, σ. 141)

- Πλέον το έντυπο υλικό το χρησιμοποιούν όλο και λιγότεροι άνθρωποι.
- Υπάρχουν νέες εξελίξεις στον τομέα της ηλεκτρονικής μάθησης.
- Τα περισσότερα σχολεία αντιμετωπίζουν προβλήματα χώρου για τα μαθήματα των μαθητών τους και έτσι μειώνουν όσο μπορούν τους χώρους που καταλαμβάνουν οι βιβλιοθήκες τους.
- Η ανάγκη περιορισμού του κόστους λειτουργίας των σχολείων, γίνεται όλο και μεγαλύτερη.

Ιδιαίτερα δε, σε μια εποχή όπως αυτή που διανύουμε τώρα, που χαρακτηρίζεται από μια βαθιά οικονομική κρίση, η οποία δεν έχει παρουσιαστεί μόνο στην χώρα μας, αλλά υπάρχει και δημιουργεί νέα δεδομένα στα περισσότερα σύγχρονα κράτη, η «επένδυση» των κυβερνήσεων στην εκπαίδευση, είναι πιο αναγκαία από ποτέ.

Από έρευνα που έκανε η ALA, σε μια εποχή που ήδη τα οικονομικά προβλήματα όλων των ανθρώπων είχαν αρχίσει να αναθεωρούνται προς τα κάτω, βρήκε πως οι δημόσιες βιβλιοθήκες χρησιμοποιούνται από τους πολίτες περισσότερο από ποτέ, αφού οι χρήστες των βιβλιοθηκών βρίσκουν δωρεάν υλικό για ανάγνωση

προς χρήση. Από την ίδια έρευνα βρέθηκε πως και οι σχολικές βιβλιοθήκες όλο και περισσότερο γίνονται η «μεγαλύτερη τάξη» του σχολείου, η οποία λειτουργεί 24 ώρες το εικοσιτετράωρο, παρέχοντας online υλικό για έρευνα και υποστήριξη των μαθητών και των εκπαιδευτικών. Από την ίδια έρευνα, φαίνεται πως παρόλο που κατά το 2010 οι σχολικές βιβλιοθήκες στις ΗΠΑ είδαν μια αύξηση 8% στην χρηματοδότησή τους, οι αριθμός τους καθώς και ο αριθμός των σχολικών βιβλιοθηκονόμων μειώθηκε. Όσο πιο ανίσχυρη οικονομικά ήταν μια περιοχή, τόσο μεγαλύτερη ήταν η μείωση στο αριθμό των σχολικών βιβλιοθηκών και των βιβλιοθηκονόμων. (Fiels, 2011, σ. 6)

Όλα τα παραπάνω ζητήματα, πρέπει να διαχειριστούν κατάλληλα στον χώρο της εκπαίδευσης από τις σχολικές βιβλιοθήκες ώστε να αποτελέσουν λειτουργικό κομμάτι της εκπαίδευσης και να καταφέρουν αποτελέσουν μέρος της λύσης και της διαδικασίας της εκπαίδευσης.

Η έννοια και η γενικότερη εικόνα η οποία αποδίδεται σε μια σχολική βιβλιοθήκη, διαφέρει ανάλογα με την εποχή και ανάλογα με τη γεωγραφική τοποθέτηση της κάθε βιβλιοθήκης. Η σημαντικότητα και η αξία που αποδίδεται σε κάθε σχολική βιβλιοθήκη μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τον τόπο ή την χώρα. Κάποιες βιβλιοθήκες ονομάζονται «σχολικές» μόνο κατ' ευφημισμό, αφού ούτε το μέγεθός τους, ούτε η οργάνωσή τους, ούτε οι εγκαταστάσεις τους, ούτε ακόμη και η συλλογή τους - που μπορεί να είναι ακατάλληλη και ανενημέρωτη - δικαιολογεί το όνομά τους.

Σύμφωνα με την International Association of School Librarianship (IASL), οι απαραίτητες προϋποθέσεις για να μπορεί να ονομαστεί μια βιβλιοθήκη ως σχολική, είναι οι παρακάτω : (IASL, 2012)

- Οι βασικοί ρόλοι των σχολικών βιβλιοθηκών είναι :
  - η προώθηση της φιλιαναγνωσίας,
  - η υποστήριξη του σχολικού προγράμματος,
  - η διδασκαλία των μέσων και των δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας (information literacy),
  - η προώθηση της εγγραμματοσύνης (literacy).
- Η σχολική βιβλιοθήκη :
  - με τις δράσεις της υποστηρίζει τη μάθηση και τη διδασκαλία του συνόλου της σχολικής κοινότητας,

- ο παρέχει ένα περιβάλλον που διαθέτει χώρο (φυσικό ή εικονικό), πρόσβαση στις πηγές και στις υπηρεσίες οι οποίες ενθαρρύνουν και υποστηρίζουν τους μαθητές και το διδακτικό προσωπικό,
- ο παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες και στο τομέα των παιδαγωγικών και στον τομέα των δεξιοτήτων όσων αφορά τα νέα μέσα και τις πληροφοριακές δεξιότητες,
- ο διευθύνεται και στελεχώνεται από ειδικά εκπαιδευμένο βιβλιοθηκονόμο.

Σε γενικές γραμμές, μια σχολική βιβλιοθήκη σ' ένα σχολείο οποιασδήποτε βαθμίδας της εκπαίδευσης, πρέπει να καλύπτει τους παρακάτω αντικειμενικούς σκοπούς : (Ντελόπουλος, 1989, σ. 13-15)

- Να απευθύνεται και εξυπηρετεί όλους τους μαθητές χωρίς καμιά διάκριση.
- Να διαθέτει υλικό κάθε είδους που μπορεί να χειρισθεί και να καλύπτει πλήρως τις απαιτήσεις και τις ανάγκες ενός απαιτητικού εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Να παρέχει πλούσιο υλικό για ελεύθερη ανάγνωση
- Να προσφέρει ένα αναγνωστικό πρόγραμμα διαπαιδαγώγησης και διαμόρφωσης των ικανοτήτων των μαθητών προς την ανάγνωση κατάλληλων βιβλίων, ανάλογο προς την προσληπτικότητα και έφεση για μάθηση του καθενός
- Να αναπτύσσει την προσωπικότητα του παιδιού ως προς τις εκδηλώσεις του, της ευθύνης απέναντι στα κοινά πράγματα της κοινής ιδιοκτησίας, της αναγνώρισης των δικαιωμάτων του άλλου και να δημιουργεί προϋποθέσεις για τη δημιουργία και αντίληψη των βασικών δημοκρατικών αρχών.
- Να προμηθεύει στο διδακτικό προσωπικό κατάλληλο υλικό και να λύνει τα αναφερόμενα στην εκπαιδευτική του δουλειά προβλήματα.
- Να συμμετέχει ενεργητικά στη δημιουργία του σχολικού προγράμματος, να συνεργάζεται με το διδακτικό προσωπικό τόσο στον εκπαιδευτικό τομέα, όσο και στην επιλογή του υλικού της βιβλιοθήκης.
- Να διδάσκει στους μαθητές τον τρόπο λειτουργίας μιας σύγχρονης βιβλιοθήκης και τα συστήματά της, ώστε να είναι σε θέση να τη

χρησιμοποιούν και να μπορούν να βρίσκουν μόνοι τους αυτό που ζητούν.

Σύμφωνα με την Barbara K. Stripling (2014), πρόεδρο της American Library Association (ALA), η σχολική βιβλιοθήκη πρέπει να εστιάζει σε πέντε βασικά σημεία:

- **Κουλτούρα της παιδείας** : παραδοσιακά η σχολικοί βιβλιοθηκονόμοι έχουν δημιουργήσει σε όλο τον κόσμο μια κουλτούρα μόρφωσης. Παρέχουν εξατομικευμένες συμβουλές ανάγνωσης και αναπτύσσουν συλλογές υψηλής ποιότητας. Οι συλλογές αυτές ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών και του προγράμματος μαθημάτων του κάθε σχολείου και συμβάλουν στην ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας. Πλέον οι σχολικοί βιβλιοθηκονόμοι αναπτύσσουν προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων κριτικής σκέψης η οποία παρέχει τη δυνατότητα στους νέους ανθρώπους να κατανοούν το κείμενο που διαβάζουν σε οπουδήποτε μορφή κι αν είναι αυτό και παράλληλα να μπορούν να γίνονται παραγωγοί και κοινωνοί ιδεών και όχι απλώς καταναλωτές πληροφοριών.
- **Κουλτούρα της έρευνας**. Η αποστολή της σχολικής βιβλιοθήκης είναι να δώσει τη δυνατότητα στους μαθητές να μπορούν να μαθαίνουν αυτόνομα και να χειρίζονται τις πληροφορίες σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Να εξοπλίζονται με δεξιότητες ουσιαστικής κριτικής σκέψης. Οι νέοι άνθρωποι μαθαίνουν μέσω της έρευνας, με τη δυνατότητα να θέτουν καλές ερωτήσεις, να εξερευνούν και να οδηγούνται σε ασφαλή συμπεράσματα με βάση τα στοιχεία της έρευνάς τους. Οι σχολικοί βιβλιοθηκονόμοι συνεργάζονται άμεσα με τους εκπαιδευτικούς για να πετύχουν τον στόχο τους.
- **Κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη**. Επειδή η σχολική βιβλιοθήκη αποτελεί ένα ασφαλές μέρος για έρευνα και συνεργασία, τα νέα παιδιά αναπτύσσουν θετική προσωπική τάση για αυτοπεποίθηση, αποφασιστικότητα και τόλμη, καθώς επίσης και κοινωνικές δεξιότητες όπως την ικανότητα να είναι μέρος μιας ομάδας και να δείχνουν σεβασμό στις απόψεις όλων των μελών της.
- **Δημιουργικότητα και φαντασία**. Οι σχολικές βιβλιοθήκες προσφέρουν μια απελευθερωτική εμπειρία φαντασίας και δημιουργικότητας. Οι μαθητές πλάθουν ποικίλους χαρακτήρες στο μυαλό τους καθώς ακούν διάφορες

ιστορίες. Οι νέοι άνθρωποι φαντάζονται τις δικές τους ιστορίες ή δημιουργούν παραστάσεις αυτών που έχουν ήδη μάθει και τις μοιράζονται με το περιβάλλον τους.

- **Σωστή χρήση της τεχνολογίας.** Οι σχολικοί βιβλιοθηκονόμοι διδάσκουν στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς τον τρόπο χρήσης των τελευταίων τεχνολογικών εργαλείων για προσωπική και ακαδημαϊκή μάθηση, επικοινωνία, παραγωγή και συνεργασία. Μέσα από την σχολική βιβλιοθήκη, η χρήση της τεχνολογίας γίνεται ένα φυσικό μέρος τους σχολείου και μέρος της διδασκαλίας και της διαδικασίας της μάθησης.

Εκτός όμως από το ζήτημα της αξίας και της χρησιμότητας των σχολικών βιβλιοθηκών από τους επίσημους φορείς της εκπαίδευσης και από τις διεθνείς ή τοπικές ενώσεις βιβλιοθηκών, καλό είναι να γνωρίζουμε και τις απόψεις των μαθητών για τις σχολικές βιβλιοθήκες. Έρευνα που έγινε σε έφηβους στην Μεγάλη Βρετανία, έδειξε πως οι μαθητές της ηλικίας αυτής, θεωρούν πως η «ιδανική» σχολική βιβλιοθήκη είναι αυτή που :

- Προσφέρει πλούσιο, χρήσιμο και ενδιαφέρον υλικό.
- Το υλικό της είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι εύκολο στον εντοπισμό και την χρήση του.
- Μπορούν να δανείζονται το υλικό οποιαδήποτε στιγμή θέλουν.
- Προσφέρει ένα περιβάλλον στο οποίο αισθάνονται ευπρόσδεκτοι και μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους μαθητές για διάφορους λόγους.
- Είναι στελεχωμένη από προσωπικό το οποίο μπορεί να κατανοεί τους νέους ανθρώπους.
- Στεγάζεται σε ειδικό και κατάλληλο χώρο.

Για να γίνει κατανοητός ο ρόλος των σχολικών βιβλιοθηκών και των επαγγελματιών σχολικών βιβλιοθηκονόμων σε χώρες με αναπτυγμένη βιβλιοθηκονομική κουλτούρα, αρκεί να παραθέσουμε τους αριθμούς των βιβλιοθηκονόμων για παράδειγμα στις ΗΠΑ. Κατά το 2009 εργάζονταν στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες 15.000 σε βιβλιοθήκες ιδιωτικών σχολείων. 27000 πτυχιούχοι βιβλιοθηκονομίας, 48.000 στις λαϊκές βιβλιοθήκες και 60.000 στις δημόσιες σχολικές βιβλιοθήκες. Μόνο από τα νούμερα αυτά, γίνεται ξεκάθαρη η

θέση που κατέχουν οι σχολικές βιβλιοθήκες στην συγκεκριμένο εκπαιδευτικό σύστημα. (Fiels, 2011, σ. 9)

Στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνίας, καθώς βαδίζουμε στον 21^ο αιώνα, με την τεχνολογία να προσφέρει πολλές και εναλλακτικές πηγές πληροφόρησης για όλους, οι σχολικές βιβλιοθήκες μπορούν και πρέπει να αποτελέσουν κέντρα που οδηγούν στην αύξηση των μαθητικών επιτευγμάτων και ταυτόχρονα στην εστίαση των θετικών σχολικών μεταρρυθμίσεων. (Smith, 2002, σ. 45)

Εικόνα 12. Βιβλιοθήκη Ελευθεριάδης-Κολέγιο Ανατόλια – Θεσσαλονίκη

1.2. Το Μανιφέστο της UNESCO

Το τμήμα Σχολικών Βιβλιοθηκών και Πληροφοριακών Κέντρων της IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) συνεργαζόμενο με την UNESCO, δημοσίευσαν ένα μανιφέστο που αφορά τις σχολικές βιβλιοθήκες. Στο μανιφέστο αυτό ορίζεται καθαρά πως η σχολική βιβλιοθήκη είναι απαραίτητη για κάθε μακροπρόθεσμη στρατηγική που αφορά την παιδεία και την εκπαίδευση, την παροχή πληροφοριών, καθώς και την κοινωνική και πνευματική ανάπτυξη. Αυτά αποτελούν ευθύνη των αρχών του κράτους και το υπουργείου παιδείας της κάθε χώρας πρέπει να τα υποστηρίζονται με την ανάλογη νομοθεσία και τις αντίστοιχες πολιτικές.

Σύμφωνα με το μανιφέστο αυτό (IFLA/UNESCO, 1999) :

- Η σχολική βιβλιοθήκη παρέχει μαθησιακές υπηρεσίες, βιβλία και πηγές που επιτρέπουν σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας να μάθουν να σκέπτονται κριτικά και να γίνουν αποτελεσματικοί χρήστες των πληροφοριών σε όλες τις μορφές και τα μέσα.
- Το προσωπικό της βιβλιοθήκης υποστηρίζει την χρήση των βιβλίων και των άλλων πληροφοριακών πηγών, από τα μυθιστορήματα έως τα πληροφοριακά τεκμήρια, από τις έντυπες ως τις ηλεκτρονικές εκδόσεις, και στον φυσικό χώρο της βιβλιοθήκης και με απομακρυσμένους τρόπους.
- Θεωρεί πως όταν οι βιβλιοθηκονόμοι και οι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται, οι μαθητές πετυχαίνουν υψηλότερα επίπεδα μόρφωσης, ανάγνωσης, μάθησης, επίλυσης προβλημάτων και αποκτούν δεξιότητες πληροφορικής και επικοινωνιακής τεχνολογίας.
- Οι υπηρεσίες των σχολικών βιβλιοθηκών πρέπει να παρέχονται ισότητα σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας ανεξάρτητα από ηλικία, φυλή, φύλο, θρησκεία, εθνικότητα, γλώσσα, επάγγελμα ή κοινωνικό status.
- Σε όσους δεν μπορούν να χρησιμοποιούν το συμβατικό υλικό της βιβλιοθήκης, πρέπει να παρέχονται ειδικές υπηρεσίες και ειδικό υλικό.
- Η πρόσβαση στις υπηρεσίες της και στις συλλογές της πρέπει να βασίζεται στην Διεθνή Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, και για αυτό να μην αποτελούν ζήτημα καμιάς μορφής ιδεολογικής, πολιτικής ή θρησκευτικής λογοκρισίας, ή να μην σχετίζονται με εμπορικούς εξαναγκασμούς.

Στόχοι της σχολικής βιβλιοθήκης

Η σχολική βιβλιοθήκη είναι αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Παρακάτω αναφέρονται όλα όσα απαιτούνται για την ανάπτυξη της παιδείας, της πληροφοριακής παιδείας, της διδασκαλίας και του πολιτισμού. Στόχος της λοιπόν είναι (IFLA/UNESCO, 1999) :

- Η υποστήριξη και η ενίσχυση των εκπαιδευτικών στόχων όπως αυτά προσδιορίζονται από το σχολικό πρόγραμμα.

- Η ανάπτυξη και η ενίσχυση της απόλαυσης της ανάγνωσης και της μάθησης στα παιδιά, καθώς και της χρήσης της βιβλιοθήκης σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους.
- Η προσφορά ευκαιριών που αφορούν την χρήση των πληροφοριών για λόγους πληροφόρησης, κατανόησης, φαντασίας και ευχαρίστησης.
- Η υποστήριξη όλων των μαθητών όσον αφορά τη μάθηση και η ανάπτυξη δεξιοτήτων αξιολόγησης και χρήσης των πληροφοριών ανεξάρτητα από μορφή ή μέσο.
- Η παροχή πρόσβασης σε τοπικές, εθνικές και διεθνείς πηγές και ευκαιρίες οι οποίες μας κάνουν κοινωνούς σε αντιμαχόμενες ιδέες, εμπειρίες και γνώμες.
- Η οργάνωση δραστηριοτήτων και η ενθάρρυνση για κοινωνική συναίσθηση και ευαισθησία.
- Η συνεργασία με τους μαθητές, τους καθηγητές, του διοικητές και τους γονείς για την επίτευξη των στόχων του σχολείου.
- Η προώθηση της πνευματικής ελευθερίας και η πρόσβαση στις πληροφορίες είναι σημαντικοί παράγοντες για την δημιουργία υπεύθυνων πολιτών που συμμετέχουν στην δημοκρατία.
- Η προώθηση του διαβάσματος, των πηγών και των υπηρεσιών της σχολικής βιβλιοθήκης σε ολόκληρη της σχολική κοινότητα, αλλά ακόμη και έξω από αυτή.

Προσωπικό

Ο σχολικός βιβλιοθηκονόμος πρέπει να είναι επαγγελματίας και να συνεργάζεται ποιοτικά με το σύνολο των μελών του προσωπικού. Στην δικαιοδοσία του ανήκει ο σχεδιασμός και η διοίκηση της σχολικής βιβλιοθήκης, με την υποστήριξη πάντα και την συνεργασία όλων των μελών της σχολικής κοινότητας και σε άμεση επαφή με την κοντινότερη δημόσια βιβλιοθήκη ή ακόμη και άλλου είδους βιβλιοθήκες. Ο ρόλος του μπορεί να διαφέρει ελαφρά σε κάθε περίπτωση και εξαρτάται από τον προϋπολογισμό της βιβλιοθήκης, από την εκπαιδευτική μεθοδολογία που ακολουθεί το κάθε σχολείο, μέσα στο κάθε εθνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο. (IFLA/UNESCO, 1999)

Λειτουργία και διοίκηση

Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργία της, μια σχολική βιβλιοθήκη πρέπει (IFLA/UNESCO, 1999) :

- Να ορίζει ξεκάθαρα την πολιτική της, τις προσφερόμενες υπηρεσίες, τις προτεραιότητές της σε σχέση πάντα με το σχολικό πρόγραμμα.
- Να είναι οργανωμένη σύμφωνα με τα επαγγελματικά και επιστημονικά βιβλιοθηκονομικά πρότυπα.
- Οι υπηρεσίες της να είναι προσβάσιμες σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας και εντός των πλαισίων της τοπικής κοινωνίας.
- Να συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς, την ανώτερη διοίκηση του σχολείου, τους διοικητές, τους γονείς, καθώς και με άλλους βιβλιοθηκονόμους και επαγγελματίες της πληροφόρησης.

1.3. Οδηγίες της IFLA

Μετά την ευρεία αποδοχή που είχε το Μανιφέστο των IFLA/UNESCO για τις σχολικές βιβλιοθήκες, η IFLA αποφάσισε να προχωρήσει στην έκδοση ειδικών οδηγιών για τις σχολικές βιβλιοθήκες, ενσωματώνοντας πολλά από αυτά που αναφερόταν στο Μανιφέστο. Μεταξύ άλλων προτείνει πως πρέπει να προσεχθούν τα παρακάτω ζητήματα.

Δείκτες αξιολόγησης και απόδοσης

Αφού περιγράψει και τονίσει τους στόχους, την αποστολή και την προτεινόμενη πολιτική που πρέπει να ακολουθήσουν, προτείνει έξι ειδών δείκτες αξιολόγησης και απόδοσης. Οι δείκτες αυτοί είναι :

- Δείκτες χρήσης
- Δείκτες πηγών
- Δείκτες ανθρώπινων πόρων
- Ποιοτικοί δείκτες
- Δείκτες κόστους
- Συγκριτικοί δείκτες

Επίπλωση και εξοπλισμός

Θεωρεί πως ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός της βιβλιοθήκης παίζει σημαντικό ρόλο στην εκπλήρωση των στόχων της. Αναφέρει πως ο εξοπλισμός της πρέπει να έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά :

- Να παρέχει ασφάλεια.
- Να έχει σωστό φωτισμό.
- Τα έπιπλα της να είναι ασφαλή, σταθερά, ανθεκτικά και λειτουργικά, αλλά και να μπορούν να εξυπηρετούν συγκεκριμένες ανάγκες, μελέτης, συνεργασίας, κτλ.
- Να είναι σχεδιασμένη έτσι ώστε να παρουσιάζεται με όσο το δυνατόν λιγότερο περιοριστικό και αυστηρό τρόπο.
- Να μπορεί να εξυπηρετεί οπτικοακουστικά προγράμματα, νησίδες υπολογιστών, κτλ.
- Να προσφέρει άνεση και λειτουργική πρόσβαση στις πηγές της.

Ηλεκτρονικός και οπτικοακουστικός εξοπλισμός

Η σχολική βιβλιοθήκη προσφέρει πρόσβαση στην σημερινή κοινωνία η οποία σε μεγάλο μέρος της βασίζεται στην τεχνολογία. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να είναι εξοπλισμένη με τους απαραίτητους υπολογιστές και οπτικοακουστικά μέσα. Πρέπει να διαθέτει :

- Νησίδες υπολογιστών με πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- Online καταλόγους δημόσιας πρόσβασης (OPACs)
- Σαρωτές (scanners)
- Εξοπλισμό για άτομα με ειδικές ανάγκες

Συλλογή υλικού

Προτείνεται πως πρέπει να υπάρχει μια λογική σε αριθμό συλλογή βιβλίων. Για να γίνει αυτό περισσότερο ξεκάθαρο και μετρήσιμο, αναφέρει πως κάθε σχολική βιβλιοθήκη πρέπει να διαθέτει δέκα βιβλία ανά μαθητή. Στην περίπτωση που το σχολείο ανήκει στην κατηγορία των μικρών σχολείων με περιορισμένο αριθμό μαθητών, τότε πρέπει οπωσδήποτε να διαθέτει συνολικά τουλάχιστον 2500 βιβλία, τα οποία να είναι σύγχρονα και να καλύπτουν όλο το φάσμα των γνώσεων, των ηλικιών και των επιπέδων. Τουλάχιστον το 60% των βιβλίων πρέπει να αφορά το αναλυτικό

διδασκτικό πρόγραμμα του σχολείου και να μην ανήκουν στην κατηγορία των μυθιστορημάτων.

Παρόλα αυτά όμως δεν παραλείπει να τονίσει, πως δεν πρέπει να ξεχνάμε πως απαιτείται ένας ικανός αριθμός βιβλίων που να αφορούν την διασκέδαση των παιδιών τα οποία να αφορούν δημοφιλή μυθιστορήματα, μουσική, ταινίες και ηλεκτρονικά παιχνίδια.

Ηλεκτρονικές πηγές

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στις ηλεκτρονικές πηγές και στην απόκτηση πρόσβασης σε βάσεις δεδομένων οι οποίες να εξυπηρετούν τις ανάγκες του αναλυτικού προγράμματος. Στο σημείο αυτό τονίζει πως η οργάνωση της βιβλιοθήκης πρέπει οπωσδήποτε να βασίζεται σε διεθνή και καθιερωμένα βιβλιοθηκονομικά πρότυπα, όσον αφορά την καταλογογράφηση και την ταξινόμηση των τεκμηρίων της. Αυτό, πέρα όλων των άλλων, θα της προσφέρει την απαραίτητη δυνατότητα συνεργασίας και σύνδεσης με άλλες τοπικές, εθνικές και διεθνείς βιβλιοθήκες και δίκτυα βιβλιοθηκών, όπως για παράδειγμα η συμμετοχή σε ενιαίους/συλλογικούς καταλόγους.

Σχολικός βιβλιοθηκονόμος

Με έντονο και εμφανή τρόπο δεν παραλείπει να αναφέρει αυτό που μπορεί να κάνει μια σχολική βιβλιοθήκη να αναπτυχθεί με επιτυχία και επιστημονική ακρίβεια, ότι *«ο σχολικός βιβλιοθηκονόμος είναι το επιστημονικά καταρτισμένο μέλος του προσωπικού, που είναι υπεύθυνο για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση της σχολικής βιβλιοθήκης, επικουρούμενου από την υποστήριξη - όπου αυτό είναι δυνατό - των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας και σε συνεργασία με τη δημόσια βιβλιοθήκη»*.

Ο ρόλος του σχολικού βιβλιοθηκονόμου είναι να συνεισφέρει στην επίτευξη των στόχων του σχολείου, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών αξιολόγησης. Σε συνεργασία με την διεύθυνση του σχολείου και το εκπαιδευτικό προσωπικό, συμμετέχει στην ανάπτυξη και εκτέλεση των σχολικών δραστηριοτήτων και στην εφαρμογή του αναλυτικού σχολικού προγράμματος. Είναι σημαντικό να θεωρείται ισότιμο μέλος του επαγγελματικού προσωπικού του σχολείου και να μπορεί να συμμετέχει στις συναντήσεις εργασίας ως υπεύθυνος της σχολικής βιβλιοθήκης.

Συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και σχολικού βιβλιοθηκονόμου

Οι εκπαιδευτικοί και ο σχολικός βιβλιοθηκονόμος συνεργάζονται έτσι ώστε να επιτευχθεί :

- Η ανάπτυξη, εισαγωγή και αξιολόγηση των μαθητών με βάση το σχολικό πρόγραμμα.
- Η ανάπτυξη και αξιολόγηση των μαθητών όσον αφορά τις πληροφοριακές τους δεξιότητες και την πληροφοριακή τους γνώση.
- Η ανάπτυξη πλάνων μαθημάτων.
- Η προετοιμασία και διεξαγωγή προγραμμάτων που διεξάγονται στον φυσικό χώρο της βιβλιοθήκης.
- Η προετοιμασία και διεξαγωγή εκδηλώσεων και άλλων δραστηριοτήτων.
- Η ενσωμάτωση της πληροφοριακής τεχνολογίας στο αναλυτικό πρόγραμμα.
- Να τονισθεί στους γονείς η αξία της σχολικής βιβλιοθήκης.

Καθήκοντα σχολικού βιβλιοθηκονόμου

Στα πλαίσια των καθηκόντων του, ο σχολικός βιβλιοθηκονόμος:

- Αναλύει τις πηγές και τις πληροφοριακές ανάγκες της σχολικής κοινότητας.
- Αναπτύσσει και εφαρμόζει πολιτικές ανάπτυξης υπηρεσιών.
- Αναπτύσσει πολιτικές πρόσκτησης υλικού για τη βιβλιοθήκη.
- Καταλογογραφεί και ταξινομεί το υλικό της βιβλιοθήκης.
- Διεξάγει την εκμάθηση της χρήσης της βιβλιοθήκης.
- Διδάσκει την πληροφοριακή γνώση και τις πληροφοριακές δεξιότητες.
- Βοηθά τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς στη χρήση του υλικού της βιβλιοθήκης και της πληροφοριακής τεχνολογίας.
- Απαντάει σε πληροφοριακές ερωτήσεις.
- Προωθεί προγράμματα ανάγνωσης.
- Συμμετέχει σε δράσεις του αναλυτικού προγράμματος του σχολείου.
- Συμμετέχει στην προετοιμασία, εφαρμογή και αξιολόγηση των μαθησιακών αξιολογήσεων.
- Προωθεί την αξιολόγηση των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης, ως μέρος της ολικής αξιολόγησης του σχολείου.
- Συνεργάζεται με εξωτερικούς φορείς (δημόσιες βιβλιοθήκες, κτλ)
- Προετοιμάζει και εκτελεί τον προϋπολογισμό της βιβλιοθήκης.

- Σχεδιάζει τον στρατηγικό σχεδιασμό της.
- Διοικεί και εκπαιδεύει το προσωπικό της βιβλιοθήκης.

Δραστηριότητες σε επίπεδο σχολείου

Η σχολική βιβλιοθήκη ασχολείται με μια μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων και οφείλει να διαδραματίζει βασικό ρόλο σε αυτές, με την άμεση συνεργασία με τον διευθυντή του σχολείου και τους διδάσκοντες. Εκτός από την συμμετοχή της σε όσα αναφέρθηκαν πριν, σημαντικό σημείο δράσης του είναι και η συνεργασία με τους μαθητές. Οι δραστηριότητες των μαθητών στη βιβλιοθήκη αφορούν :

- Τις παραδοσιακές μαθητικές εργασίες.
- Ομαδικές εργασίες και επίλυση προβλημάτων.
- Αναζήτηση πληροφοριών και χρήση των πληροφοριών.
- Παραγωγή φακέλων που τους έχει ανατεθεί σε κάποιο μάθημα και την παρουσίασή τους στον δάσκαλο και τους συμμαθητές τους.
- Εκμάθηση και σωστή χρήση του Διαδικτύου και των πηγών του.

1.4. Σχολικός βιβλιοθηκονόμος και εκπαιδευτικό περιβάλλον

Ποιοι είναι όμως οι άνθρωποι που εργάζονται στις σχολικές βιβλιοθήκες; Συχνά, οι άνθρωποι που λειτουργούν τις σχολικές βιβλιοθήκες, μπορεί να είναι οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς των μαθητών ή ακόμη και οι ίδιοι οι μαθητές, χωρίς να διαθέτει κανένας από αυτούς κάποιο είδος βιβλιοθηκονομικής εκπαίδευσης πέρα από το μεράκι τους για να λειτουργήσουν μια τέτοια βιβλιοθήκη. Ο όρος όμως «σχολικός βιβλιοθηκονόμος» (school librarian) ή «εκπαιδευτικός βιβλιοθηκονόμος» (teacher librarian) πρέπει να αποδίδεται μόνο σε άτομα που διαθέτουν τις ανάλογες γνώσεις.

Η ορολογία όμως, όσον αφορά τον βιβλιοθηκονόμο ο οποίος είναι εξειδικευμένος να εργάζεται σε μια σχολική βιβλιοθήκη, αλλάζει όπως αλλάζει η ορολογία πολλών επαγγελμάτων εξαιτίας της επίδρασης της τεχνολογίας και της προσαρμογής πολλών επαγγελμάτων στην σύγχρονη πραγματικότητα. Έτσι, όπως είδαμε πριν, εκτός από τους όρους «school librarian» και «teacher librarian», ένας ακόμη όρος έρχεται να προστεθεί. Ο σύγχρονος όρος για τον σχολικό βιβλιοθηκονόμο, είναι το «School library media specialists» (Ειδικός των μέσων της σχολικής βιβλιοθήκης). Ποια είναι όμως η θέση που δίνεται στον σχολικό

βιβλιοθηκονόμο ή στον ειδικό των μέσων της σχολικής βιβλιοθήκης και ποια η γνώμη που έχει το σχολικό περιβάλλον για αυτόν; Ο Ειδικός των μέσων της σχολικής βιβλιοθήκης (ο σχολικός βιβλιοθηκονόμος, δηλαδή) είναι αυτός που φροντίζει για τις πληροφοριακές ανάγκες των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Είναι αυτός που πρέπει να ξέρει πως και με ποια κριτήρια θα επιλέξει τις πληροφορίες που απαιτούνται με βάση το πρόγραμμα του σχολείου, αλλά και πρέπει να γνωρίζει πως να διανέμει κατάλληλα τις πληροφορίες αυτές στους χρήστες. Τέλος, είναι αυτός μπορεί να συνδυάζει τις υπάρχουσες πληροφορίες με τις τοπικές ανάγκες που επικρατούν στο κάθε σχολείο. Αυτά κάνουν τον σχολικό βιβλιοθηκονόμο, ένα ουσιαστικό παράγοντα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. (Schmidt & Reeve, 2009, σ. 279-280)

Αναφέρεται πως πετυχημένος σχολικός βιβλιοθηκονόμος είναι αυτός που μπορεί να συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς ως ισότιμος συνεργάτης και συμμετέχει στη διδακτική διαδικασία. Χωρίς την ανάπτυξη δυναμικών δράσεων εκ μέρους του, οι εκπαιδευτική κοινότητα θα τον αντιμετωπίζει με σκεπτικισμό και διστακτικότητα και βέβαια θα είναι δύσκολο να τον δεχθεί ως ισότιμο μέλος της. Αυτό που μπορεί τον κάνει ώστε να μπορέσει να συμμετέχει ισότιμα ως μέλος της σχολικής κοινότητας, είναι να διαχειριστεί σωστά τη δύναμη που του δίνει το ίδιο το υλικό που διαχειρίζεται. Δηλαδή η δύναμη που έχουν οι ίδιες οι πληροφορίες. Η διαχείριση των πληροφοριών αυτών, είναι από τα σημαντικότερα καθήκοντά του και ταυτόχρονα αυτό που μπορεί να του δώσει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι άλλων ειδικοτήτων στον χώρο της εκπαίδευσης, όπως οι εκπαιδευτικοί. (Cooper & Bray, 2001, σ. 48)

Η συνεργασία μεταξύ σχολικών βιβλιοθηκονόμων και εκπαιδευτικών, αφορά τη :

(Cooper & Bray, 2001, σ. 50)

- Διάδραση μεταξύ ισότιμων συνεργατών.
- Συνεργατική διαπραγμάτευση και συμβιβασμό πάνω σε ένα κοινό έδαφος
- Κοινή δύναμη.
- Συνεργατική δόμηση της γνώσης.
- Συμπληρωματικότητα όσον αφορά τις δεξιότητες, τις προσπάθειες και τους ρόλους τους.

Σύμφωνα και με τις οδηγίες της IFLA που αναφέρθηκαν παραπάνω, ο σχολικός βιβλιοθηκονόμος, οργανώνει και διεξάγει την εκπαίδευση των χρηστών της βιβλιοθήκης και τα προγράμματα πληροφοριακής παιδείας ή πληροφοριακού

γραμματισμού και της διαχείρισης των Εικονικών Περιβαλλόντων Μάθησης, τα οποία αναλύονται αμέσως παρακάτω.

1.5. Πληροφοριακή παιδεία (information literacy)

Ο παραδοσιακός ρόλος του σχολικού βιβλιοθηκονόμου είναι η δημιουργία μιας συλλογής υλικού που επιτρέπει στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς να εντοπίζουν τις πληροφορίες που χρειάζονται. Η πραγματική πρόκληση πάντα ήταν να καταφέρει να μάθει στους χρήστες πώς να αναζητούν και να εντοπίζουν το υλικό αυτό μόνοι τους. Η κλασική μέθοδος χρήσης δελτιοκαταλόγων ή έντυπων πληροφοριακών πηγών, έχει ξεπεραστεί προ πολλού. Η χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων και η αναζήτηση με λέξεις-κλειδιά, με τη ταυτόχρονη χρήση πολλαπλών βάσεων δεδομένων που έχει επικρατήσει στο σύνολο του Διαδικτύου, έχει δημιουργήσει νέα δεδομένα και νέες προκλήσεις. Ταυτόχρονα όμως, η πληθώρα των πληροφοριών έχει κάνει πολύ πιο δυνατό να ανακτήσει ο χρήστης άχρηστες πληροφορίες ή να χαθεί μέσα στο πλήθος των διαθέσιμων πληροφοριών. Εδώ λοιπόν δημιουργείται το σύγχρονο πεδίο δράσης του βιβλιοθηκονόμου, ο οποίος σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, έχουν την κοινή ευθύνη να βοηθήσουν τους μαθητές να αποκτήσουν πρόσβαση στη γνώση. Έως προέκταση της κατάστασης αυτής, ο ρόλος του και τα καθήκοντα του βιβλιοθηκονόμου έχουν αλλάξει και δεν περιορίζονται στην παροχή βοήθειας στους μαθητές να εντοπίσουν επαρκές υλικό για τις εργασίες τους. Με λίγα λόγια, ο κύριος ρόλος του βιβλιοθηκονόμου είναι να καταστήσει τους μαθητές πληροφοριακά γραμματισμένους (information literate). (Cooper & Bray, 2001, σ. 51)

Ο όρος πληροφοριακή παιδεία (**information literacy**) συναντάται με πολλές μορφές. Έτσι πολλές φορές συναντάται ως *καθοδήγηση βιβλιοθήκης* (library orientation), *βιβλιογραφικές οδηγίες* (bibliographic instruction), *εκπαίδευση χρηστών* (user education) ή *εκπαίδευση πληροφοριακών δεξιοτήτων* (information skills training). Αυτοί οι όροι είναι σχετικοί και συμπληρωματικοί και δεν ταυτίζονται απαραίτητα. Κάθε ένας από αυτούς μπορεί να έχει μια ελαφρώς διαφορετική διάσταση. Για παράδειγμα, με την Καθοδήγηση βιβλιοθήκης, επικεντρωνόμαστε περισσότερο στην χρήση της βιβλιοθήκης στον φυσικό της χώρο ή με το Βιβλιογραφικές οδηγίες στην χρήση συγκεκριμένων πηγών.

Σύμφωνα με τον δικτυακό τόπο *Information Literacy*⁴ των Επαγγελματιών της Πληροφόρησης της Μεγάλης Βρετανίας, «πληροφοριακή παιδεία» είναι το να γνωρίζουμε πότε και γιατί χρειαζόμαστε μια πληροφορία, να γνωρίζουμε πού να τη βρούμε, πώς να την αξιολογήσουμε και πώς να την επικοινωνήσουμε με ηθικό τρόπο. Ενώ η American Library Association, αναφέρει πως με τον όρο «Πληροφοριακή παιδεία» αναφερόμαστε σε ένα σύνολο ικανοτήτων οι οποίες απαιτούνται έτσι ώστε ένα μεμονωμένο άτομο να *«αναγνωρίζει πότε χρειάζεται μια πληροφορία και να μπορεί να έχει τη δυνατότητα να την εντοπίζει, να την αξιολογεί και να τη χρησιμοποιεί αποτελεσματικά»*. (ALA, 2014)

Η πληροφοριακή παιδεία εξελίσσεται σε μια όλο και πιο σημαντική δεξιότητα, ιδιαίτερα στο σύγχρονο περιβάλλον των τεχνολογικών εξελίξεων και της επικράτησης της τεχνολογίας σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής, οικονομικής και ακαδημαϊκής ζωής. Οι πληροφορίες στο σύγχρονο περιβάλλον γίνονται διαθέσιμες όχι μόνο μέσα από τις βιβλιοθήκες, αλλά και από άλλες πηγές και κυρίως μέσα από το Διαδίκτυο. Επίσης, δεν είναι πλέον διαθέσιμες μόνο στη συμβατική έντυπη μορφή, αλλά διατίθενται σε πολλαπλές μορφές, σε διαφορετικά μέσα, έντυπα και ηλεκτρονικά, σε ψηφιακή μορφή, με διαφορετικά μορφότυπα (formats), κτλ.

Όσο αλλάζει το είδος και η ποικιλία των πληροφοριακών πηγών και οι τεχνολογίες, τόσο πιο σύνθετος γίνεται ορισμός της πληροφοριακής παιδείας. Η πληροφοριακή παιδεία δεν αφορά πλέον μόνο τις ενέργειες που σχετίζονται με την απλή πληροφόρηση των χρηστών, ούτε μόνο τον τρόπο χρήσης και εντοπισμού του πληροφοριακού υλικού. Η χρήση από την εκπαιδευτική διαδικασία της πολλαπλής βιβλιογραφίας, ταυτόχρονα με την χρήση ψηφιακών και έντυπων πηγών, μαζί με τις νέες διαστάσεις που δίνουν οι νέες τεχνολογίες, προσδίδουν νέα διάσταση στις δεξιότητες που προωθεί. (American Association of School Libraries, 2007)

Η συνεχής αύξηση των πληροφοριακών απαιτήσεων από όλους τους χρήστες, απαιτεί την απόκτηση κριτικών ικανοτήτων που να οδηγούν στην αυτόνομη και ανεξάρτητη μάθηση, στην εκμάθηση δεξιοτήτων αποτελεσματικής αξιολόγησης και κατάλληλη χρήση όλων των πηγών. Οι μαθητές πρέπει να αναπτύξουν όλες εκείνες τις δεξιότητες οι οποίες τους κάνουν ικανούς να είναι σε θέση να μοιράζονται την

---

⁴ Information Literacy, ([χ.χ.]). *Welcome*. Διαθέσιμο σε: <http://www.informationliteracy.org.uk/> (Ανακτήθηκε 10 Απριλίου, 2014).

γνώση είτε σε ένα περιβάλλον πρόσωπο με πρόσωπο, είτε μέσω των δυνατοτήτων που προσφέρει η τεχνολογία.

Οι σχολικές βιβλιοθήκες παίζουν ουσιαστικό ρόλο στην ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων. Προσφέρουν και φυσική και πνευματική πρόσβαση στις πηγές, αλλά και τα εργαλεία τα οποία είναι απαραίτητα για τη μάθηση. Προσφέρουν επίσης, ένα ζεστό, δημιουργικό και ασφαλές περιβάλλον. Σε συνεργασία με όλους τους ενδιαφερόμενους, παρέχουν οδηγίες, στρατηγικές μάθησης και πρακτική εφαρμογή που οδηγεί στην απόκτηση ουσιαστικών ικανοτήτων οι οποίες απαιτούνται στον 21ο αιώνα. (American Association of School Libraries, 2007)

Εικόνα 13. Glebe Elementary School-Arlington, Virginia - Library/Media Room

Στόχοι προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας στα σχολεία

Η πληροφοριακή παιδεία αποτελεί τη βάση της δια βίου μάθησης. Αφορά όλες τις επιστήμες, όλα τα μαθησιακά περιβάλλοντα, ανεξάρτητα από βαθμίδα εκπαίδευσης. Όσον αφορά τους μαθητές, ακόμη από το 1998, η American Association of School Libraries (AASL) σε συνεργασία με την Association for Educational Communications and Technology, εργάστηκαν για τη δημιουργία προτύπων που αφορούν την εφαρμογή προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας ειδικά για μαθητές. Τα προγράμματα αυτά, όπως αναφέρεται, είναι σχεδιασμένα για να εφαρμοστούν στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων των σχολικών βιβλιοθηκών και των καθηκόντων των σχολικών βιβλιοθηκονόμων. Τα ξεχωρίζει σε τρεις κατηγορίες που αποτελούνται από εννέα πρότυπα και συνολικά δεκατρείς δείκτες.

1^η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ : Πληροφοριακή παιδεία

Πρότυπο 1-1 : Ο πληροφοριακά γραμματισμένος μαθητής είναι σε θέση να έχει πρόσβαση στην πληροφορία αποτελεσματικά, όπως φαίνεται από τους παρακάτω δείκτες :

- Δείκτης 1. Αναγνωρίζει την ανάγκη των πληροφοριών.
- Δείκτης 2. Αναγνωρίζει πως η έγκυρη πληροφορία είναι η βάση για σωστή λήψη αποφάσεων.
- Δείκτης 3. Θέτει ερωτήσεις βάση των πληροφοριακών αναγκών του.
- Δείκτης 4. Αναγνωρίζει ποικίλες πηγές πληροφοριών,.
- Δείκτης 5. Αναπτύσσει και χρησιμοποιεί πετυχημένες στρατηγικές εντοπισμού πληροφοριών.

Πρότυπο 1-2: Ο πληροφοριακά γραμματισμένος μαθητής αξιολογεί κριτικά και επαρκώς την πληροφορία με βάση τους παρακάτω δείκτες :

- Δείκτης 1. Καθορίζει την εγκυρότητα και την σχετικότητα τους
- Δείκτης 2. Διακρίνει μεταξύ γεγονότων, απόψεων και γνωμών.
- Δείκτης 3. Αναγνωρίζει μη έγκυρες και παραπλανητικές πληροφορίες.
- Δείκτης 4. Επιλέγει τις κατάλληλες πληροφορίες για το πρόβλημα ή το ερώτημα που έχει.

Πρότυπο 1-3: Χρησιμοποιεί τις πληροφορίες αποτελεσματικά και δημιουργικά, με βάση τους παρακάτω δείκτες :

- Δείκτης 1. Οργανώνει την πληροφορία ώστε να μπορεί να την εφαρμόσει στην εργασία του.
- Δείκτης 2. Ενσωματώνει τις νέες πληροφορίες σε μια νέα γνωσιακή βάση.
- Δείκτης 3. Εφαρμόζει τις πληροφορίες με κριτική σκέψη και την επίλυση του προβλήματός του.
- Δείκτης 4. Παράγει και επικοινωνεί τις πληροφορίες και τις ιδέες στην κατάλληλη μορφή.

2η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ : Ανεξάρτητη μάθηση

Πρότυπο 2-1 : Ο μαθητής που κατέχει τα εργαλεία της ανεξάρτητης μάθησης, περιγράφεται από τους παρακάτω δείκτες.

- Δείκτης 1. Αναζητά ποικίλες πληροφορίες για την προσωπική του ευχαρίστηση, όπως για το επαγγελματικό του μέλλον, τα προσωπικά του κοινωνικά ενδιαφέροντα, για θέματα υγείας, αλλά και για διασκέδαση.
- Δείκτης 2. Σχεδιάζει, αναπτύσσει και αξιολογεί τις πληροφορίες που εντοπίζει και βρίσκει λύση στο πρόβλημα που τον απασχολεί.

Πρότυπο 2-2 : Ο μαθητής αξιολογεί την βιβλιογραφία και άλλες δημιουργικές εκφάνσεις των πληροφοριών, όπως περιγράφεται από τους παρακάτω δείκτες.

- Δείκτης 1. Είναι αυτόκλητος αναγνώστης, όχι επειδή του επιβάλλεται, αλλά επειδή το θέλει ο ίδιος του.
- Δείκτης 2. Κατανοεί δημιουργικά τις πληροφορίες σε όποια μορφή και αν τις εντοπίσει.
- Δείκτης 3. Παράγει δημιουργικά αποτελέσματα σε ποικίλες μορφές.

Πρότυπο 2-3 : Προσπαθεί πάντα για τον εντοπισμό των καταλληλότερων πληροφοριών και για την ποιοτικότερη παραγωγή γνώσης, όπως περιγράφεται από τους παρακάτω δείκτες.

- Δείκτης 1. Αποτιμά την ποιότητα της διαδικασίας και της παραγωγής της προσωπικής του αναζήτησης πληροφοριών.
- Δείκτης 2. Επινοεί στρατηγικές που μπορούν να αναθεωρήσουν, να βελτιώσουν και να επικαιροποιήσουν των γνώση που έχει ήδη αποκτήσει.

3η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ : Κοινωνική υπευθυνότητα

Πρότυπο 3-1 : Ο μαθητής που συνεισφέρει θετικά στην μάθηση και την κοινωνία είναι πληροφοριακά γραμματισμένος και αναγνωρίζει την αξία των πληροφοριών στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας, όπως περιγράφεται από τους παρακάτω δείκτες.

- Δείκτης 1. Αναζητά πληροφορίες από διαφορετικές πηγές, επιστημονικούς τομείς και πολιτισμούς.
- Δείκτης 2. Εκτιμά το αξία της ισότιμης πρόσβασης στην πληροφορία.

Πρότυπο 3-2 : Χρησιμοποιεί με ηθικό τρόπο τις πληροφορίες και την τεχνολογία, όπως περιγράφεται από τους παρακάτω δείκτες.

- Δείκτης 1. Σέβεται τις αρχές της πνευματικής ελευθερίας.
- Δείκτης 2. Σέβεται τα πνευματικά δικαιώματα.
- Δείκτης 3. Χρησιμοποιεί την τεχνολογία με υπευθυνότητα.

Πρότυπο 3-3 : Συμμετέχει αποτελεσματικά σε ομάδες με στόχο την παραγωγή πληροφοριών, όπως περιγράφεται από τους παρακάτω δείκτες.

- Δείκτης 1. Μοιράζεται την γνώση και τις πληροφορίες με τους άλλους.

- Δείκτης 2. Σέβεται τις ιδέες των άλλων, καθώς και τον χαρακτήρα τους και την συνεισφορά τους στην κάθε συνεργασία.
- Δείκτης 3. Όταν συνεργάζεται για την αναζήτηση πληροφοριών και την επίλυση προβλημάτων, σέβεται τις ιδέες των άλλων και όταν έρχεται σε προσωπική επαφή μαζί τους και μέσω της τεχνολογίας.
- Δείκτης 4. Συνεργάζεται με τους άλλους και με προσωπική επαφή και μέσω της τεχνολογίας, για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση πληροφοριών και λύσεων.

Καθώς σε ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα, οι σχολικοί βιβλιοθηκονόμοι είναι ενσωματωμένοι στο ίδιο το σχολικό πρόγραμμα, προσφέρουν και αυτοί με τα δικά τους εργαλεία εκπαιδευτικές υπηρεσίες. Βοηθούν την σχολική κοινότητα να ενσωματώσει στις διαδικασίες της και να διεξάγει προγράμματα πληροφοριακής παιδείας. Έτσι παίζουν ένα σημαντικό ρόλο, βοηθώντας τους μαθητές να αποκτήσουν δεξιότητες που τους είναι απαραίτητες και στην μαθητική αλλά και στην προσωπική τους ζωή. Οι προσπάθειες αυτές δεν περιορίζονται μόνο σε μια συγκεκριμένη βαθμίδα εκπαίδευσης, άλλα όπως συχνά αναφέρεται, η απόκτηση των ικανοτήτων αυτών ξεκινά από την εποχή του νηπιαγωγείου και συνεχίζεται σε όλη τη διάρκεια της ζωής μας.

1.6. Εικονικά Περιβάλλοντα Μάθησης (VLE) και βιβλιοθήκες

Όταν μέσα στο πλαίσιο της εκπαίδευσης μιλάμε για διαδικασίες online μάθησης, κυρίως εννοούμε την εφαρμογή και την χρήση δικτύων υπολογιστών και του Διαδικτύου για τη διάδοση των πληροφοριών, της επικοινωνίας και ταυτόχρονα συμπεριλαμβάνει και την σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ των μαθητών και εκπαιδευτικών, όπως ακριβώς και στο παραδοσιακό περιβάλλον μάθησης. Πρόκειται για ένα νέο είδος εκπαιδευτικής διαδικασίας με τη χρήση του Διαδικτύου. Μπορεί να προσφερθεί είτε ως ανεξάρτητη και μεμονωμένη διαδικασία ή να παρέχεται ταυτόχρονα με την χρήση των συμβατικών και παραδοσιακών τρόπων εκπαίδευσης. Στην περίπτωση αυτή δημιουργείται ένα περιβάλλον στο οποίο η επικοινωνία, η συνεργασία, και οι τεχνολογίες των πληροφοριών είναι ενσωματωμένες στη διδασκαλία και τη μάθηση. (Hadengue, 2004)

Το Εικονικό Περιβάλλοντος Μάθησης (VLE), δεν μπορεί να πάρει την θέση του δασκάλου στον πραγματικό χώρο της διδασκαλίας. Δεν είναι τίποτε περισσότερο από ένα λογισμικό διαχείρισης του εκπαιδευτικού υλικού. Το λογισμικό αυτό είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να συνεισφέρει και στη διδακτική διαδικασία και στη διαδικασία της επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Στόχος των λογισμικών αυτών είναι να δημιουργήσουν ένα νέο πιο ελκυστικό περιβάλλον που να προσφέρουν μεγαλύτερη ποικιλία μαθησιακών μεθόδων, με την ταυτόχρονη ενθάρρυνση της συνεργατικής μάθησης και της στήριξης της μάθησης που βασίζεται σε πολλαπλές πηγές. Τέλος, στόχος τους είναι να δώσουν τη δυνατότητα χρήσης και εκμετάλλευσης – και από τους εκπαιδευτικούς και από τους μαθητές - του τόσο πλούσιου υλικού που είναι πλέον διαθέσιμο σε ψηφιακή μορφή.

Τα κύρια πλεονεκτήματα που προσφέρει ένα VLE είναι τα εξής : (British Educational Communications and Technology Agency, 2003, σ. 6)

- Ελεγχόμενη πρόσβαση στο αναλυτικό πρόγραμμα.
- Παρακολούθηση της εκπαιδευτικής δραστηριότητας των μαθητών.
- Υποστήριξη της online μάθησης με πρόσβαση σε πολλαπλές πηγές.
- Επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών και δημιουργία ομάδων εργασίας.
- Σύνδεση με άλλα συστήματα διαχείρισης, όπως το σύστημα γραμματειακής υποστήριξης του σχολείου, το σύστημα διαχείρισης της βιβλιοθήκης και των διαθέσιμων ηλεκτρονικών πηγών, κτλ.

Η διαχείριση και η εφαρμογή των VLE δεν μπορεί να βοηθεί ούτε να υλοποιηθεί χωρίς την άμεση συμμετοχή και τη συνεργασία της σχολικής βιβλιοθήκης. Η σύγχρονη παιδαγωγική επιστήμη θεωρεί πως το διδακτικό υλικό που χρησιμοποιείται για εκπαιδευτικούς σκοπούς, πρέπει να μην είναι περιορισμένο και μονοσήμαντο, αλλά να προέρχεται από ποικίλες πηγές. Επίσης πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο ενημερωμένο και επικαιριοποιημένο.

Η αναζήτηση και η χρήση αξιολογημένου και κατάλληλου υλικού για τη διδασκαλία και για τις εργασίες των μαθητών, είναι έργο της βιβλιοθήκης. Ένα άλλο στοιχείο που παρουσιάζεται σε τέτοιο περιβάλλον είναι πως η χρήση του αναγκαίου για τη διδασκαλία υλικού, πολύ συχνά περιορίζεται από τους νόμους που αφορούν τη διαχείριση των πνευματικών δικαιωμάτων των συγγραφέων του. Όταν

χρησιμοποιείται δε ψηφιακό υλικό η ανάγκη έλεγχου των δικαιωμάτων χρήσης του είναι ακόμη πιο έντονη, αφού είναι ακόμη πιο εύκολος και ο εντοπισμός παραβίασης των δικαιωμάτων αυτών. Αυτό σημαίνει πως η βιβλιοθήκη είναι αυτή που θα πρέπει να ασχοληθεί με τα ζητήματα αυτά και να συνεισφέρει στην οργάνωση της εκπαίδευσης και της διδακτικής διαδικασίας του σχολείου. Η βιβλιοθήκη θα αναλάβει να εξασφαλίσει και το κατάλληλο υλικό, αλλά και να προβεί στις απαραίτητες διαδικασίες οι οποίες αφορούν την απόκτηση δικαιωμάτων πρόσβασης και χρήσης στο υλικό. (Harvey & Beards, 2004)

1.7. Σχολικές βιβλιοθήκες και εκπαιδευτική επιτυχία

Από ότι αναφέραμε ως τώρα, γίνεται φανερό πως όλοι οι διεθνείς οργανισμοί, όπως η IFLA και η UNESCO, αλλά και άλλες ενώσεις, θεωρούν δεδομένη την αξία και την προσφορά των σχολικών βιβλιοθηκών όταν αυτή είναι ενταγμένη οργανικά σε ένα σχολείο. Η επιστημονική απόδειξη όλων αυτών των Μανιφέστων και Προτύπων, προέρχεται και από έρευνες που έγιναν στις Ηνωμένες Πολιτείες για το κατά πόσο μια σχολική βιβλιοθήκη μπορεί να συνεισφέρει στην απόδοση των μαθητών, έχει παρατηρηθεί πως ανάλογα με την ποιότητα των σχολικών βιβλιοθηκών, ακόμη και οι επιδόσεις των μαθητών σε εθνικούς διαγωνισμούς μπορεί να παρουσιάζεται αυξημένος. Ιδιαίτερα διεθνείς έρευνες έχουν δείξει πως σε σχολεία που διαθέτουν βιβλιοθήκες οι οποίες είναι στελεχωμένες με επαγγελματίες βιβλιοθηκονόμους, οι μαθητές τους καταφέρνουν να έχουν και καλύτερη σχολική επίδοση και να αναπτύσσουν δεξιότητες ανεξάρτητης και αυτόνομης μάθησης για το υπόλοιπο της ζωής τους. (Fiels, 2011, σ. 12)

Έχει βρεθεί πως υπάρχουν τέσσερις παράγοντες που παίζουν ουσιαστικό ρόλο στον χαρακτηρισμό μιας σχολικής βιβλιοθήκης ως καλής και ποιοτικής, όσον αφορά την επίδρασή της στη σχολική διαδικασία και τα αποτελέσματα που αυτή επιτυγχάνει : (Lance, 2002)

- Το **επίπεδο ανάπτυξης της βιβλιοθήκης**. Όσο μεγαλύτερη συλλογή έντυπου ή ηλεκτρονικού υλικού έχει, όσο μεγαλύτερη χρηματοδότηση έχει, όσο περισσότερους επαγγελματίες βιβλιοθηκονόμους διαθέτει, τόσο περισσότερο οι μαθητές του αντίστοιχου σχολείου τείνουν να πετυχαίνουν μεγαλύτερη βαθμολογία στους εθνικούς μαθητικούς διαγωνισμούς.

- **Ηγετικό προφίλ.** Δραστηριότητες που αναβαθμίζουν τα ηγετικό προφίλ της βιβλιοθήκης μπορεί να είναι οι τακτικές συναντήσεις με τον διευθυντή του σχολείου, η παρακολούθηση και η συμμετοχή στις συναντήσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού, η εφαρμογή των προτύπων και των στόχων του σχολικού προγράμματος, και τέλος η ανταλλαγή απόψεων με άλλους συναδέλφους.
- **Συνεργασία και προώθηση δραστηριοτήτων πληροφοριακής παιδείας (information literacy).** Όταν μια βιβλιοθήκη μπορεί να παρουσιάζει ηγετικές πρωτοβουλίες στην καθημερινή δράση του σχολείου, μπορεί να δημιουργήσει το κατάλληλο περιβάλλον συνεργασίας μεταξύ της βιβλιοθήκης και του διδακτικού προσωπικού. Έτσι πετυχαίνει την ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας και την εκμάθηση δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας στους μαθητές.
- **Η έκταση χρήσης και εφαρμογής των νέων τεχνολογιών και των δικτύων υπολογιστών,** μπορούν να οδηγήσουν το πρόγραμμα της βιβλιοθήκης και πέρα από τους τοίχους της, σε αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια, γραφεία, ακόμη και στα σπίτια τους.

1.8. Ενώσεις Σχολικών Βιβλιοθηκών

Οι διεθνής και εθνικές ενώσεις, αλλά και οι σύλλογοι βιβλιοθηκονόμων και σχολικών βιβλιοθηκών που δραστηριοποιούνται στο τομέα αυτό, δεν παρέχουν μόνο έναν χώρο ανταλλαγής απόψεων και πληροφοριών των επαγγελματιών που ασχολούνται με τις σχολικές βιβλιοθήκες, αλλά προσφέρουν σημαντικό έργο, όσον αφορά την επιστημονική έρευνα και την υποστήριξη των επαγγελματικών δικαιωμάτων των βιβλιοθηκονόμων.

Δυστυχώς στην χώρα μας δεν υπάρχει παρόμοια αυτόνομη ένωση. Βέβαια η Ελλάδα είναι μια μικρή χώρα και για τον λόγο αυτό προφανώς θεωρήθηκε πως είναι προτιμότερο (αλλά και πιο ρεαλιστικό) μια τέτοια οργανωμένη ομάδα να αποτελεί μέρος της Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων & Επιστημόνων Πληροφόρησης (ΕΕΒΕΠ). Στο πλαίσιο της ΕΕΒΕΠ, λειτουργεί η «*Επιτροπή Σχολικών Βιβλιοθηκών*» με συντονίστρια Χ. Κυριακοπούλου.⁵ Βέβαια ένα ζήτημα που προκύπτει είναι κατά

⁵ Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων & Επιστημόνων Πληροφόρησης. ([χ.χ.]). *Επιτροπή Σχολικών Βιβλιοθηκών*. Διαθέσιμο σε: http://www.eebep.gr/?page_id=513 (Ανακτήθηκε 10 Απριλίου, 2014).

πόσο είναι ή μπορεί να είναι δραστήρια η ίδια η ΕΕΒΕΠ και κατ' επέκταση και η *Επιτροπή Σχολικών Βιβλιοθηκών*.

Παρακάτω παρουσιάζουμε μερικές από τις πιο σημαντικές διεθνής αλλά και ορισμένες εθνικές ενώσεις και οργανισμούς που ασχολούνται αποκλειστικά με θέματα που αφορούν τις σχολικές βιβλιοθήκες.

IASL (International Association of School Librarianship)⁶

Ιδρύθηκε το 1971 και ο στόχος της είναι η προώθηση του έργου των σχολικών βιβλιοθηκών σε όλες τις χώρες του κόσμου και ταυτόχρονα να παρέχει ένα διεθνές φόρουμ για όλους όσους ενδιαφέρονται για θέματα που αφορούν το αντικείμενό της.

IFLA-School Libraries Section⁷

Πρόκειται για ένα ειδικό τμήμα της IFLA που ασχολείται αποκλειστικά με την βελτίωση και την ανάπτυξη των σχολικών βιβλιοθηκών και των πληροφοριακών κέντρων σε διεθνές επίπεδο.

CISSL (Center for International Scholarship in School Libraries)⁸

Είναι ένας διεθνές κέντρο αφιερωμένο στις σχολικές βιβλιοθήκες. Παρέχει έναν κοινό φορέα στη διεθνή βιβλιοθηκονομική κοινότητα των σχολικών βιβλιοθηκών για την παραγωγή και την προώθηση της επιστημονικής έρευνας όσον αφορά τις επιδράσεις των σχολικών βιβλιοθηκών στην σχολική μάθηση.

SLA (School Library Association) του Ηνωμένου Βασιλείου⁹

Λειτουργεί από το 1937, με στόχο την υποστήριξη οποιουδήποτε ασχολείται με τις σχολικές βιβλιοθήκες και προωθεί την ποιοτική αναγνωσιμότητα και τις μαθησιακές ευκαιρίες για όλους τους μαθητές.

AASL (American Association of School Librarians)¹⁰

---

⁶ IASL. ([χ.χ.]). *Vision Statement of IASL*. Διαθέσιμο σε: <http://www.iasl-online.org/about/> (Ανακτήθηκε 2 Απριλίου, 2014).

⁷ IFLA. (2014). *School Libraries Section*. Διαθέσιμο σε: <http://www.ifla.org/school-libraries> (Ανακτήθηκε 2 Απριλίου, 2014).

⁸ CISSL. (2014). *About*. Διαθέσιμο σε: <http://cissl.rutgers.edu/about-cissl> (Ανακτήθηκε 2 Απριλίου, 2014).

⁹ SLA. (2014). *About the SLA*. Διαθέσιμο σε: <http://www.sla.org.uk/about-the-sla.php> (Ανακτήθηκε 2 Απριλίου, 2014).

Συχνά αναφέρεται πως η ίδρυσή της ανάγεται στο 1914, όταν η American Library Association (ALA) αποφάσισε να δημιουργήσει ένα ειδικό τμήμα για τις σχολικές βιβλιοθήκες. Στην ουσία όμως ως χρονολογία ίδρυσής της είναι το 1951, από τότε που λειτουργεί αυτόνομα μεν, αλλά ως μέρος της ALA.

ASLA (Australian School Library Association)¹¹

Ιδρύθηκε το 1967. Πρόκειται για έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό, που στόχο έχει να προωθή τα ζητήματα των σχολικών βιβλιοθηκών και της Βιβλιοθηκονομίας στην Αυστραλία.

CASL (Canadian Association for School Libraries)¹²

Λειτουργεί με την σημερινή της μορφή από το 2004, με την ένωση σε έναν κοινό φορέα των Association for Teacher-Librarianship in Canada (ATLC) και της Canadian School Library Association (CSLA). Ο στόχος της είναι να αποτελέσει ένα εθνικό φόρουμ για την προώθηση των προγραμμάτων των σχολικών βιβλιοθηκών.

---

¹⁰ AASL. (2014). *AASL History*. Διαθέσιμο σε: <http://www.ala.org/aasl/about/history> (Ανακτήθηκε 2 Απριλίου, 2014).

¹¹ ASLA. (2014). *About us*. Διαθέσιμο σε: <http://www.asla.org.au/about-us.aspx> (Ανακτήθηκε 2 Απριλίου, 2014).

¹² CASL. (2011). *Mission*. Διαθέσιμο σε: <http://www.cla.ca/AM/Template.cfm?Section=Mission> (Ανακτήθηκε 2 Απριλίου, 2014).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1. Σχολικές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα

Όσον αφορά τα σχολεία της περιόδου πριν την επανάσταση του 1821, αυτά δημιουργούνταν μόνο από ατομικές προσπάθειες δασκάλων ή με απόφαση και οικονομική στήριξη πλούσιων ελλήνων των παροικιών. Οι δάσκαλοι ή οι ευγενέστες αυτοί, συχνά χάριζαν στο σχολεία που ιδρύανε την προσωπική τους συλλογή βιβλίων. Εκτός από τους δασκάλους αυτούς, πολλοί παλιοί μαθητές των σχολείων χάριζαν ή έστειλαν βιβλία στα σχολεία από τα οποία αποφοιτήσαν. Έτσι δημιουργήθηκαν και οι πρώτες λεγόμενες σχολικές βιβλιοθήκες της εποχής. Τις δεκαετίες πριν την επανάσταση του 1821, χαρακτηριστικές είναι οι ενέργειες των Ζωσιμάδων, του Αδαμάντιου Κοραή και του Θεόφιλου Καΐρη, αλλά και άλλων ευπατρίδων που έστελναν βιβλία σε γνωστά και σημαντικά σχολεία της εποχής. Πολλά από τα βιβλία αυτά χρησιμοποιούνταν και ως διδακτικά εγχειρίδια, ιδιαίτερα τα κείμενα των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων. (Σκλαβενίτης, 2001, σ. 8) Κατά την περίοδο αυτή έχουμε την δημιουργία των βιβλιοθηκών των σχολείων σπουδαιότερες και πιο γνωστές από τις οποίες είναι αυτές της Ζαγοράς, της Δημητσάνας, της Χίου, της Κοζάνης, των Κυδωνίων, των Ιωαννίνων και των Μηλεών Πηλίου).

Η Ελλάδα από την εποχή που συγκροτήθηκε σε ελεύθερο κράτος βρέθηκε αντιμέτωπη με ένα πλήθος από προβλήματα, μεταξύ των οποίων ένα από τα κυριότερα ήταν αυτό της οργάνωσης της παιδείας του νέου κράτους, αυτό που κατά κανόνα αποτελεί τη βασική υποδομή της κάθε οργανωμένης πολιτείας. (Βαφόπουλος, 2004, σ. 57) Βέβαια είναι δύσκολο να αναζητάμε ολοκληρωμένες προσπάθειες οργάνωσης της εκπαίδευσης ακόμη από την πρώτη περίοδο της δημιουργίας του ελληνικού κράτος.

Την περίοδο αμέσως μετά την επανάσταση πολλοί πλούσιοι και λόγιοι Έλληνες της διασποράς, έφεραν επιστρέφοντας στην Ελλάδα ή έστειλαν χιλιάδες βιβλία ή ακόμη και τις προσωπικές τους συλλογές, συνεισφέροντας με αυτόν τον τρόπο στην ανάπτυξη της παιδείας του τόπου τους. Χαρακτηριστική αυτού του κλίματος είναι η επιστολή του Αδαμάντιου Κοραή προς τους κατοίκους της

Σμύρνης, όπου έγραφε : «Θέλετε να ευδοκιμήσει το σχολείον σας; Πρέπει να αρχίσετε από το να καταστήσετε βιβλιοθήκην καλήν και πλουσίαν. Ανάγκη δεν είναι να την κάμετε παρευθύς τοιαύτην, ανάγκη όμως είναι να αρχίσετε». (Νταβαρίνος, 2003, σ. 109)

Για αναφερθούμε ιστορικά στις σχολικές βιβλιοθήκες στο σύγχρονο Ελληνικό κράτος, πρέπει πρώτα να διευκρινίσουμε πως οι δημόσιες βιβλιοθήκες θεωρείται πως εμφανίζονται στην σύγχρονη Ελλάδα στα τέλη του 18^{ου} και στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, ταυτόχρονα με την επίδραση των ιδεών του διαφωτισμού. Κατά την περίοδο αυτή αρχίζουν με αργούς ρυθμούς να δημιουργούνται οι πρώτες δημόσιες βιβλιοθήκες και ακολουθούν και οι πρώτες αναφορές για τη δημιουργία σχολικών βιβλιοθηκών.

Ταυτόχρονα, ένας άλλος λόγος που αμέσως μετά την επανάσταση βρέθηκαν πολλά βιβλία τα οποία μπορούσαν να διατεθούν για την ανάγκες των σχολείων, ήταν η εκδοτική έκρηξη στον χώρο του ελληνικού βιβλίου που είχε παρατηρηθεί τρεις δεκαετίες πριν την επανάσταση. Έτσι η παραγωγή πολλών αντιτύπων των βιβλίων σε ποσότητες η οποία δεν μπορούσε να απορροφηθεί από το αναγνωστικό κοινό της εποχής, έφερε μεγάλους αριθμούς αποθεμάτων στις αποθήκες των συγγραφέων και των τυπογράφων, που τώρα πλέον μπορούσαν να δοθούν δωρεάν στα σχολεία της ελεύθερης Ελλάδας. (Σκλαβενίτης, 1995, σ. 22)

Λόγω αυτών των ενεργειών των λογίων της εποχής, γίνεται πλέον καθαρή για πρώτη φορά η ανάγκη σύνδεση της βιβλιοθήκης με την εκπαιδευτική διαδικασία. Αμέσως μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους και συγκεκριμένα το 1829, ο κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας ιδρύει στο ορφανοτροφείο της Αίγινας την «Αποθήκη βιβλίων», δηλαδή μια βιβλιοθήκη εντός του σχολείου. Η βιβλιοθήκη αυτή περιείχε πολλαπλά αντίτυπα από περίπου 130 τίτλους. Τα βιβλία αυτά θα αποτελέσουν αργότερα αφενός την πρώτη ύλη της δημιουργίας της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος και αφετέρου πολλών δημοσίων βιβλιοθηκών. (Σκλαβενίτης, 2001, σ. 9)

2.2. Οι πρώτες ελληνικές σχολικές βιβλιοθήκες

Από τις πιο γνωστά και σημαντικά ελληνικά σχολεία που διέθεταν βιβλιοθήκη, είναι αυτά που παρουσιάζονται παρακάτω.

Βιβλιοθήκη Σχολής Κοζάνης

Το 1668 ιδρύεται η Σχολή της Κοζάνης. Η Βιβλιοθήκη της δημιουργήθηκε και εμπλουτίστηκε όσο λίγες στον ελληνικό χώρο κατά την εποχή εκείνη, από τους Κοζανίτες πάροικους, λόγιους και εμπόρους. Το 1813, χτίζεται στο κέντρο της πόλης ειδικό κτίριο και ίδρυμα όπου στεγάζεται και η βιβλιοθήκη και ακριβώς δίπλα ένα άλλο κτίριο, ο «Οίκος Βελτιώσεως». Στο ίδρυμα αυτό περιέρχονται όλα τα βιβλία της βιβλιοθήκης. Από το 1923, που λειτουργεί η Κοβεντάρειος Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης, η συλλογή της σχολικής βιβλιοθήκης βρίσκεται εκεί. (Στεργιοπούλου, 2013)

Εικόνα 14. Άτλας από την Κοβεντάρειο Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης

Βιβλιοθήκη της Ευαγγελικής Σχολής της Σμύρνης

Θεωρείται ότι η πιο πιθανή χρονολογία ίδρυσής της είναι το 1717. Η βιβλιοθήκη λειτουργούσε ως παράρτημά της. Αναφέρεται πως η οργάνωση της βιβλιοθήκης αυτής έγινε το 1838, όταν ιδρύθηκε και ένας είδος επιστημονικού συλλόγου με τον τίτλο «Μουσείον». Η Βιβλιοθήκη το 1818 περιείχε 520 τόμους, το 1829 710 τόμους, το 1885 22350 τόμους και το 1922 και από το 1905 μέχρι το 1922 διέθετε 72000 τόμους και 1200 χειρόγραφα. (Φραγκούλης, χ.χ.)

Βιβλιοθήκη Ζαγοράς

Η Βιβλιοθήκη του «Ελληνομουσείου» Ζαγοράς του Πηλίου, όπως αρχικά ονομάζονταν, δημιουργήθηκε χάρη στην δωρεά του Ιωάννη Πρίγκου, ο οποίος

δώρισε την προσωπική του συλλογή. Επειδή όμως ούτε κτίριο για το σχολείου υπήρχε, ούτε και χώρος για τη βιβλιοθήκη, ανέλαβε με δικά του έξοδα την οικοδόμησή τους κατά την περίοδο 1762-1777. Αργότερα η βιβλιοθήκη εμπλουτίστηκε και με άλλα βιβλία, που προερχόταν κυρίως από δωρεές από Έλληνες των παροικιών και έφτασε να διαθέτει περίπου 1000 βιβλία. Η βιβλιοθήκη αυτή αργότερα μετεξελίχθηκε στη σημερινή Δημόσια Βιβλιοθήκη Ζαγοράς. (Σίτας, 2001)

Εικόνα 15. Βιβλιοθήκη Ζαγοράς

Βιβλιοθήκη της Δημητσάνας

Ιδρύθηκε από τον Γεώργιο Γούνα, ο οποίος το 1764 μαζί με τον Ασημάκη Λεονάρδο, ήταν και οι πρώτοι δάσκαλοι του σχολείου της Δημητσάνας. Με την προσωπική τους περιουσία, αλλά και συνεισφορές από άλλους Έλληνες του εξωτερικού, έκτισαν κτίριο για το σχολείου των 300 περίπου μαθητών και μεταφέρθηκαν και τα βιβλία που αρχικά βρίσκονταν στο σχολείο της Μονής Φιλοσόφου, όπου αρχικά λειτουργούσε το σχολείο. Η βιβλιοθήκη έφτασε να διαθέτει 5000 βιβλία. (Σίτας, 2001)

Εικόνα 16. Βιβλιοθήκη Δημητσάνας

Βιβλιοθήκη Ελληνικής Σχολής Κυδωνίων

Στις Κυδωνίες (Αϊβαλί) της Μικράς Ασίας, το 1780, με φροντίδα του Ιωάννη Δημητρακέλλη, χτίστηκε η εκκλησία της Παναγίας των ορφανών που μεταξύ άλλων στον περίβολό της χτίστηκε και η Ελληνική Σχολή με τη Βιβλιοθήκη της. Τα βιβλία της ήταν κυρίως αρχαίων συγγραφέων. Αργότερα η Σχολή στεγάστηκε σε νέο κτίριο και μετονομάστηκε «Ακαδημία». Κατά την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, οι Κυδωνίες καταστράφηκαν, αλλά μετά το 1827 οι κάτοικοι επέστρεψαν και δημιούργησαν και πάλι το Γυμνάσιο και την βιβλιοθήκη του, η οποία ονομάστηκε Διδότειος προς τιμήν του παρισινού εκδοτικού οίκου Didot, ο οποίος χάρισε πολλά βιβλία στην συλλογή της. (Σφυρόερας, 1981)

Βιβλιοθήκη Χίου

Ιδρύθηκε το 1792, ως παράρτημα της Μεγάλης Σχολής της Χίου. Τα πρώτα βιβλία με τα οποία λειτούργησε προέρχονταν από την προσωπική βιβλιοθήκη του Αδαμάντιου Κοραή και – όπως σχεδόν όλες οι βιβλιοθήκες της περιόδου – κυρίως άλλων Ελλήνων του εξωτερικού. Πριν το 1822, υπολογίζεται πως κατείχε 20000 τόμους βιβλίων. Η Βιβλιοθήκη εκτός από σχολική, λειτουργούσε και ως δημόσια. Από το 1885 στεγάζεται στο κτίριο που βρίσκεται ακόμη σήμερα. Το 1928 αναγνωρίστηκε με το επίσημο όνομα «Δημόσια Βιβλιοθήκη Χίου Κοραή». (Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη Χίου «Κοραή», 2008)

Ἡ ἐν Χίῳ Βιβλιοθήκη Ἀδαμαντίου Κοραΐ.

Εικόνα 17. Βιβλιοθήκη Χίου "Κοραΐς"

Βιβλιοθήκη Σχολῆς Μηλεῶν

Ἡ Σχολή στις Μηλιές του Πηλίου ιδρύθηκε το 1815. Ἡ ίδρυση και η λειτουργία της Σχολῆς, καθώς και ο εμπλουτισμός της βιβλιοθήκης της συνδέονται ἀρρηκτα με τις τρεις λογίους : τον Ἀνθιμο Γαζή, τον Γρηγόριο Κωνσταντά και τον Δανιήλ Φιλιππίδη. Ο αριθμός των βιβλίων της ἔφτανε τους 10000 τόμους. Ἡ Σχολή σταμάτησε να λειτουργεῖ το 1844 με τον θάνατο του Γ. Κωνσταντά. Ἐκ των βιβλίων της ιστορικής Σχολῆς, σήμερα σώζονται και βρίσκονται στη Δημόσια Βιβλιοθήκη Μηλεῶν, 3355 παλαιά τυπωμένα βιβλία, 116 χειρόγραφα και περίπου 1000 λυτά ἔγγραφα. (Τζώρτζη, 2005)

Εικόνα 18. Δημόσια Βιβλιοθήκη Μηλεῶν Πηλίου

Βιβλιοθήκη Ζωσιμαίας Σχολής

Η Ζωσιμαία Σχολή και η βιβλιοθήκη της ιδρύθηκαν το 1828 από τους αδερφούς Ζωσιμάδες. Ένας εκ των ιδρυτών της Σχολής, ο Ν. Ζωσιμάς, αναγνωρίζοντας την ανάγκη ύπαρξης βιβλιοθήκης για το σχολείο, σε ειδική μνεία της διαθήκης του όρισε «να αγοράζονται τα αναγκαία για τη μάθηση όργανα καθώς και τα πιο χρήσιμα βιβλία για χρήση από τους φτωχούς μαθητές». Το 1938 η Βιβλιοθήκη, μαζί με τη Βιβλιοθήκη της Ορθοδόξου Ελληνικής Κοινότητας, με βάση τον Αναγκαστικό Νόμο 1161/1938 μετατράπηκε σε ανεξάρτητη Βιβλιοθήκη υπό την επωνυμία «Ζωσιμαία Εν Ηπείρω Βιβλιοθήκη». Από το 1987 λειτουργεί ως «Ζωσιμαία Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων». (Ζωσιμαία Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων, 2012)

Εικόνα 19. Ζωσιμαία Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων

Βιβλιοθήκη Ελληνικού Σχολείου Σερρών

Την οργάνωση της βιβλιοθήκης του σχολείου ανέλαβε το 1828, ο Σιατιστινός στην καταγωγή, λόγιος σχολάρχης Αργύριος Παπαρίζος ο οποίος διέθεσε ένα σημαντικό χρηματικό ποσό για την αγορά βιβλίων «*Εκ του κοινού Σιατίστης μέσω του Αγίου Σερρών Πορφυρίου... ηγοράσθησαν βιβλία αξίας 1113 γροσίων τω 1828 Φεβρουαρίου 14*». Εμπλουτίστηκε ακόμη και με δωρεά του δασκάλου Εμμανουήλ Φωτιάδη (1805-1849). Αργότερα με την κατάργηση του Ελληνικού Σχολείου Σερρών και την ίδρυση του Γυμνασίου Σερρών (1858) η Βιβλιοθήκη μεταβιβάστηκε στο νέο σχολείο. Η Βιβλιοθήκη του Γυμνασίου, μαζί με πολλά άλλα κτίρια, κήκε με την πυρπόληση της πόλης από του Βουλγάρους το 1913. (Σαμσάρης, 2003)

Βιβλιοθήκη του Γυμνασίου Ναυπλίου

Πρόκειται για την συλλογή ενός σχολείου το οποίο ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1834. Είναι μια από τις βιβλιοθήκες η οποία έχει πάρει βιβλία από την «Αποθήκη βιβλίων» του ορφανοτροφείου της Αίγινας, συνολικά 171 τόμους. Επίσης, κάποια από τα συνολικά 174 βιβλία της Μονή Κατεκρυμμένης του Άργους, στάλθηκαν στη Βιβλιοθήκη του Γυμνασίου Ναυπλίου, κυρίως τα κοσμικά κα όχι τα λειτουργικά. Όσα από τα βιβλία που περιείχε η βιβλιοθήκη αυτή έχουν σωθεί, βρίσκονται στην Δημόσια Βιβλιοθήκη «Παλαμήδης» του Ναυπλίου. (Σκλαβενίτης, 1995, σ. 32-56)

Βιβλιοθήκη του Γυμνασίου Σύρου

Ο αρχικός πυρήνας των βιβλίων της άρχισε να σχηματίζεται το 1835 από προσφορές του Κωνσταντίνου Χαριλάου και του Νεόφυτου Δούκα. Ακολούθησαν οι χορηγίες του Δήμου, ο οποίος και είχε αναλάβει αποκλειστικά τα έξοδα της Βιβλιοθήκης. Εκτός από τα βιβλία για την Βιβλιοθήκη ο Δήμος προμήθευε με διδακτικά βιβλία και πολλούς άπορους μαθητές. Για τον εμπλουτισμό της Βιβλιοθήκης σε υλικό, βιβλία ήρθαν και από την κεντρική κυβέρνηση. Από το 1838 και μετά εκτός από τις δωρεές άρχισαν και οι αγορές βιβλίων από την ίδια την Βιβλιοθήκη. Το 1841, με έξοδα του Δήμου, αποκτάται για την Βιβλιοθήκη, η συλλογή του Ιάκωβου Ρώτα (περίπου 940 τόμοι) και το 1842 ο επίσκοπος Κυκλάδων Άνθιμος Κομνηνός κληροδοτεί στο Γυμνάσιο όσα από τα βιβλία του θεωρούσαν οι υπεύθυνοι χρήσιμα. Ο εμπλουτισμός της συνεχίστηκε μέχρι περίπου του 1930. Σήμερα όσα από τα βιβλία διασώθηκαν φυλάσσονται στο γραφείο του Γυμνασιάρχη του Α' Γυμνασίου Αρρένων της Σύρου. (Ματθαίου & Πάτσιου, 1989)

2.3. Σχολικές βιβλιοθήκες και σχολικό βιβλίο

Το παρελθόν των σχολικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα είναι στενά συνδεδεμένο με το παρελθόν, τα διαρκή πισωγυρίσματα, τα βήματα μπρος βήματα πίσω και το «ράβε ξήλωνε» της νεοελληνικής εκπαίδευσης. (Μπουζάκης, 1998, σ. 33)

Σύμφωνα με τον Γ. Μπαμπινιώτη (1998, σ. 72) η κύρια διάσταση του ζητήματος του ενός και μοναδικού εκπαιδευτικού βιβλίου, δεν είναι πολιτική αλλά παιδαγωγική. Το ένα και μοναδικό εγχειρίδιο, αποκτά ιδιαίτερο βάρος και για τον μαθητή και για τον εκπαιδευτικό. Έτσι, επηρεάζει το σύνολο της εκπαιδευτικής

διαδικασίας, την ίδια την μάθηση και άρα και την κατάσταση της παιδείας. Η παιδεία του ενός βιβλίου, οδηγεί στην περιθωριοποίηση του ίδιου του βιβλίου και απομακρύνει τους νέους ανθρώπους από τις βιβλιοθήκες.

Ταυτόχρονα, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως και οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί ήταν καταρτισμένοι από τις σπουδές τους αποκλειστικά για μια βιβλιοκεντρική μάθηση. Ακόμη και μετά την μεταπολίτευση του 1974, συνεχίστηκε η εκπαιδευτική πολιτική του ενός και μοναδικού εγχειριδίου. Για αυτό λοιπόν δεν υπήρχαν περιθώρια ανάπτυξης σχολικών βιβλιοθηκών. Σύμφωνα με τον Σ. Μπουζάκη, η μη ανάπτυξη των σχολικών βιβλιοθηκών ήταν και παραμένει νομοτελειακή συνέπεια της κυρίαρχης για το σχολικό εγχειρίδιο και το αναλυτικό πρόγραμμα λογικής. Ευθύνεται το καθεστώς του ενός και μοναδικού βιβλίου, το οποίο ακόμη και αυτό ήταν υποταγμένο στις ανάγκες ενός κλειστού αναλυτικού προγράμματος. (Μπουζάκης, 1998, σ. 42) Για όσο διάστημα οι εκπαιδευτικοί είναι αναγκασμένοι να διδάσκουν με τον σημερινό τρόπο και να μη οδηγούν τους μαθητές στην ατομική κατάκτηση της γνώσης, δηλαδή *δεν τους μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν*, τα πολλά βιβλία θα είναι «φορτίο» για τον δάσκαλο και επιπλέον κόπος για τους μαθητές.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και ο καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου Δ. Τσαούσης *«το εκπαιδευτικό σύστημα που υπηρετούμε σήμερα όλοι μας είναι ένα σύστημα παλιομοδίτικο, των αναγκών του 19^{ου} αιώνα, της βιομηχανικής εποχής, δεν είναι σύστημα της μεταβιομηχανικής εποχής»*. (Τσαούσης, 1998, σ. 58) Η ιστορία του σχολικού βιβλίου και των σχολικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα, δείχνει καθαρά πως πρέπει να απαλλαγούμε από τις ιδεολογικές αγκυλώσεις του παρελθόντος και να προσαρμοστούμε στα σύγχρονα παιδαγωγικά δεδομένα, οφείλουμε, *«σε συνεννόηση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, να διαμορφώσουμε μια ρηζικέλευθη πολιτική σχολικού βιβλίου και σχολικών βιβλιοθηκών στη χώρα μας. Κι αυτή η πολιτική δεν είναι δεδομένη, είναι ζητούμενη»*. (Μπουζάκης, 1998, σ. 42-43)

Χαρακτηριστικά δε, ο Κ. Γεωργουσόπουλος αναφέρει : *«Γιατί να υπάρχουν βιβλιοθήκες στα σχολεία όσο υπάρχει ένα βιβλίο; Είναι το πεδίο αναφοράς. Δεν υπάρχει τίποτε άλλο...έχει το κύρος και την αυθεντία του μοναδικού.»* (Γεωργουσόπουλος, 1998, σ. 49) Η δικτατορία του ενός και μοναδικού σχολικού εγχειριδίου είναι μια από τις βασικές αιτίες υπανάπτυξης των βιβλιοθηκών στην Ελλάδα. Οι σχολικές βιβλιοθήκες στα αναπτυγμένα κράτη, έχουν ενταχθεί από τις αρχές του αιώνα και υπηρετούν προοδευτικά προγράμματα, που οδηγούν στην υλοποίησης συγκεκριμένων και προγραμματισμένων εθνικών πολιτικών εκπαίδευσης.

Συμμετέχουν ενεργά στα θέματα της παιδείας, παρακολουθούν τις εξελίξεις και αναπροσαρμόζονται για να αντιμετωπίζουν νέες ανάγκες. Η σχολική βιβλιοθήκη δεν αποτελεί πολυτέλεια ή πρόσχημα προοδευτικότητας. Είναι ένα στοιχείο που θεωρείται απαραίτητο, αναγκαίο για την χάραξη και υλοποίησης πραγματικής και ουσιαστικής εκπαιδευτικής πολιτικής. (Ντελόπουλος, 1998, σ. 110)

2.4. Παλαιότερη νομοθεσία περί σχολικών βιβλιοθηκών

Θα μπορούσε να πει κανείς πως η Ελλάδα, όσον αφορά τη νομοθεσία περί σχολικών βιβλιοθηκών, συμβαδίζει με τις προηγμένες βιβλιοθηκονομικά χώρες, αφού ακόμη από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα, εμφανίζεται η ανάγκη για θεσμοθέτηση και δημιουργία της αντίστοιχης νομοθεσίας που αφορά τις σχολικές βιβλιοθήκες. Η μεγάλη διαφορά όμως είναι πως σε αντίθεση με άλλες χώρες, η νομοθεσία στην Ελλάδα έμεινε ουσιαστικά χωρίς καμιά εφαρμογή. (Χαραλαμπίδης, 1963, σ. 52)

Έτσι βλέπουμε πως η προσπάθεια για την οργάνωση της παιδείας στη χώρα φέρνει το 1834 την υπογραφή του Νόμου *«Περί των επιστημονικών και τεχνολογικών συλλογών, περί ανακαλύψεως και διατηρήσεως των αρχαιοτήτων και της χρήσεως αυτών»*, ο οποίος μεταξύ άλλων ορίζει πως σε κάθε Νομό της χώρας πρέπει να δημιουργηθεί μια βιβλιοθήκη στην οποία θα συγκεντρώνονται βιβλία που *«θέλουν θεωρείσθαι κυρίως αι ανάγκαι των γυμνασίων, των λυκείων και των δημοτικών σχολείων»*. Ο νόμος αυτός αναθεωρήθηκε την επόμενη χρονιά όταν ψηφίστηκε το 1835 το βασιλικό διάταγμα *«Περί συστάσεως δημοσίου βιβλιοθήκης εις έκαστον των δημοσίων σχολείων του κράτους»*, το οποίο προέβλεπε την δημιουργία σχολικών βιβλιοθηκών. (Σκλαβενίτης, 2001, σ.11)

Όπως παρατηρεί ο Τ. Σκλαβενίτης (2001, σ. 11) ο αρχικός νόμος του 1834, προέβλεπε τη δημιουργία δημοσίων βιβλιοθηκών. Την επόμενη χρονιά όταν το κράτος κατάλαβε πως δεν ήταν εύκολο κάτι τέτοιο, με το διάταγμα του 1835, αποφάσισε να δημιουργήσει σχολικές βιβλιοθήκες με στόχο την μελλοντική μετατροπή των σχολικών βιβλιοθηκών σε δημόσιες. Αυτός ήταν και ο λόγος που στη συνέχεια οι βιβλιοθήκες αυτές γέμισαν με βιβλία εντελώς άσχετα με την εκπαιδευτική διαδικασία. Εδώ αξίζει να σημειώσουμε πως οι μόνες βιβλιοθήκες που ξεκίνησαν ως σχολικές και στη συνέχεια μετεξελίχθηκαν σε δημόσιες, όπως ακριβώς προέβλεπε το παραπάνω βασιλικό διάταγμα, είναι αυτές της Ζακύνθου (1882) και της Καλαμάτας (αρχές του 20^{ου} αι.).

Το 1853 συνάχθηκε από το Υπουργείο Παιδείας ο πρώτος κανονισμός σχολικής βιβλιοθήκης. Ο κανονισμός αυτός αν και συγκεκριμενοποιεί το ασαφές κείμενο του διατάγματος του 1835, όσον αφορά την μετατροπή των σχολικών βιβλιοθηκών σε δημόσιες, δεν λαμβάνει κανενός είδους πρόνοια για τη βιβλιοθηκονομική οργάνωση των σχολικών βιβλιοθηκών και δίνει μόνο εντολές που αφορούν την καταγραφή, τη διατήρηση, τη φύλαξη και την ενημέρωση του υπουργείου για τα νέα αποκτήματα των βιβλιοθηκών, ιδιαίτερα δε όσα προέρχονται από δωρεές ιδιωτών. (Σκλαβενίτης, 2001, σ.12) Άρα απέχει πολύ από την έννοια του «κανονισμού», όπως την κατανοούμε σήμερα. Ο κανονισμός αυτός δεν ήταν τίποτε περισσότερο από προσπάθεια διαφύλαξης των περιουσιακών στοιχείων του δημοσίου από την μια πλευρά και τον αυστηρό έλεγχο του υλικού που εισαγόταν στα σχολεία, από την άλλη.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα προστέθηκαν ακόμη μερικοί νόμοι και διατάγματα που αφορούσαν τα θέματα των σχολικών βιβλιοθηκών. Το **1901**, με άλλο βασιλικό διάταγμα της **4ης Δεκεμβρίου** «Περί σχολικών βιβλιοθηκών»,¹³ ορίζεται πως σε κάθε δημοτικό σχολείο και γραμματείο, σχηματίζεται σχολική βιβλιοθήκη, η οποία αποτελεί νομικό πρόσωπο και προορίζεται για την εξυπηρέτηση των αναγκών των μαθητών, των οικογενειών τους, των διδασκάλων και των κατοίκων της περιοχής. Επίσης ορίζεται πως :

- Οι πόροι της προέρχονται από το Δημοτικό Συμβούλιο ή τη Νομαρχία.
- Ο υπεύθυνος δάσκαλος πρέπει να κρατά βιβλιοκατάλογο των βιβλίων της, κατάλογο των δανειζομένων και των βιβλίων που δανείζεται ο καθένας, καθώς και βιβλίο εσόδων-εξόδων της.
- Η βιβλιοθήκη ελέγχεται από τους επιθεωρητές των σχολείων για το αν λειτουργεί με τους όρους που θέτει το υπουργείο.
- Ο κατάλογος των βιβλίων που μπορούν να επιλεγούν συντάσσεται από το υπουργείο ανά τριετία.
- Οι προμηθευτές βιβλίων ορίζονται με μειοδοτικό διαγωνισμό.

---

¹³ Β.Δ. ΦΕΚ Α' (260/4-12-1901). Διαθέσιμο σε: http://www.et.gr/docs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wETyBUKptQOihdvtvSoClrL8nLs5HumnN9F5MXD0LzQTLWPU9yLzB8V68knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx3UnKl3nP8NxdnJ5r9cmWyJWelDvWS_18kAEhATUkjb0x1LldQ163nV9K--td6SIuTnqKnfk2pdy66U41RsRXUVGEZUWb8DQG (Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου, 2014).

- Σε περίπτωση δωρεών, τα βιβλία υποβάλλονται στο επιθεωρητή του Νομού προς έγκριση.

Το 1931 ψηφίστηκε ο **Νόμος 5045** «Περί των σχολικών βιβλίων»¹⁴ ο οποίος στο κεφάλαιο ΣΤ', άρθρο 12 ορίζει πως :

- Σε κάθε σχολείο ιδρύεται σχολική βιβλιοθήκη για τους μαθητές και τους διδάσκοντες.
- Η βιβλιοθήκη αυτή χρηματοδοτείται από ειδικό κονδύλιο του σχολικού ταμείου, αλλά οι πόροι της μπορεί να προέρχονται και από εφάπαξ ή ετήσια χορηγία του υπουργείου Παιδείας, από ειδικές επιχορηγήσεις δήμων ή κοινοτήτων, από ειδικές εισπράξεις σχολικών εορτών ειδικά για την ενίσχυση της βιβλιοθήκης και δωρεές του διδακτικού προσωπικού ή άλλων προσώπων.
- Υπεύθυνος της λειτουργίας της και των οικονομικών της είναι ο διευθυντής του σχολείου, ο οποίος αναθέτει τη λειτουργία της σε διδάσκοντες τους μαθητές.
- Η βιβλιοθήκη αγοράζει υποχρεωτικώς τόσα αντίτυπα όσα ορίζει το υπουργείο εκ λίστας εγκεκριμένων βιβλίων και βοηθημάτων.
- Επιτρέπει αγορά βιβλίων προς χρήση των διδασκόντων.

Έπειτα, ακολουθεί ο **Νόμος 5911/1933** «Περί διδακτικών βιβλίων»,¹⁵ ο οποίος στο άρθρο 15 ορίζει πως ανατίθεται στον σύλλογο διδασκόντων η αρμοδιότητα της επιλογής των βιβλίων, από τον κατάλογο των εγκεκριμένων από το Υπουργείο Παιδείας βιβλίων, για :

¹⁴ Ν. 5045, ΦΕΚ Α' (165/23-6-1931). Διαθέσιμο σε: http://www.et.gr/ids-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wGf7A-arYFBsHdtvSoClrL8q9xsRI7tQcZ5MXD0LzQTLWPU9yLzB8V68knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx9hLslJUqeiQ4pUGNw5MZDv5Z8Pqg0YMXPDanvDPFYM_wktaHolagC4. (Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου, 2014).

¹⁵ Ν.5911, ΦΕΚ Α' (357/18-11-1933). Διαθέσιμο σε: http://www.et.gr/ids-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wH_ypx3bMpPMXdtvSoClrL85w446z919wR5MXD0LzQTLWPU9yLzB8V68knBzLCmTXKaO6fpVZ6Lx9hLslJUqeiQUOQmuo13AR77j5ooopi5It0grOrPf5L7T0feaSq0xnM. (Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου, 2014).

- τον εμπλουτισμό των σχολικών βιβλιοθηκών για τους μαθητές,
- την χρήση παντός είδους βιβλίων για τους διδάσκοντες,
- των περιοδικών της βιβλιοθήκης.

Ακολουθεί το 1949, το Βασιλικό Διάταγμα 15 της 21-1-1949, καθώς ένα ακόμη παρόμοιος νόμος του 1959, όπου στην ουσία δεν αναφέρεται τίποτε περισσότερο από το κοινότυπο πλέον πως σε κάθε σχολείο λειτουργεί βιβλιοθήκη. Φαίνεται πως το κράτος κάθε μερικά χρόνια, ένιωθε την ανάγκη να υπενθυμίζει στον εαυτό του με νόμους και διατάγματα, πως όντως υπάρχουν οι σχολικές βιβλιοθήκες.

2.5. Νεότερο νομοθετικό πλαίσιο

Μετά την νομοθεσία που περιγράφηκε παραπάνω και αφορά την δημιουργία νομοθετικού πλαισίου για τις σχολικές βιβλιοθήκες κατά την περίοδο από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1950, φτάνουμε στην δεκαετία του 1980. Το Υπουργείο Παιδείας μετά από μια περίοδο σιωπής περίπου 25 χρόνων, συνεπές στην παλιότερη παράδοση που θέλει κάθε μια δεκαετία να ψηφίζεται ένας νόμος ο οποίος υπενθυμίζει τα ήδη γνωστά («σε κάθε σχολείο λειτουργεί σχολική βιβλιοθήκη, κτλ, κτλ») με τον **Νόμο 1566/1985** «*Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*»¹⁶ και συγκεκριμένα το άρθρο 43 «*Σχολικές βιβλιοθήκες*», αναφέρει πως «...σε κάθε σχολείο πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας λειτουργεί Σχολική Βιβλιοθήκη για χρήση των μαθητών, του διδακτικού προσωπικού και των κατοίκων της περιοχής του σχολείου». Εντύπωση κάνει ο ενεστώτας χρόνος που χρησιμοποιείται. Δηλαδή, σχεδόν 15 χρόνια πριν ξεκινήσει ο μετέπειτα επίσημος σχεδιασμός των πρώτων 499 σχολικών βιβλιοθηκών, ο νομοθέτης θεωρεί - για μια ακόμη φορά - πως κάθε σχολείο διαθέτει ήδη σχολική βιβλιοθήκη!

Ο Ν. 1566/1985, ορίζει πως :

- υπεύθυνος της βιβλιοθήκης είναι ο διευθυντής του σχολείου,

¹⁶ Ν.1566, ΦΕΚ Α' (167/30-9-1985). Διαθέσιμο σε: http://www.et.gr/docs-nph/images/icon_pdf.png (Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου, 2014).

- ως υπεύθυνος της λειτουργίας της βιβλιοθήκης ορίζεται ένας εκ των εκπαιδευτικών, ο οποίος στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση υποβοηθείται από μαθητές,
- οι αποφάσεις για τη λειτουργία της λαμβάνονται από το σχολικό συμβούλιο,
- η χρηματοδότησή τους γίνεται από το Υπουργείο Παιδείας, μέσω των Νομαρχιών,
- ο εμπλουτισμός τους γίνεται από τις σχολικές επιτροπές.

Ο Ν.1566/1985 όμως εισάγει και κάτι νέο σε σχέση με τους έως τώρα νόμους του ελληνικού κράτους που αφορούσαν τις σχολικές βιβλιοθήκες. Με την παράγραφο 8 του άρθρου 43, ορίζεται πως με Προεδρικό Διάταγμα μπορεί πλέον να «**συνιστώνται θέσεις βιβλιοθηκονόμων** για τη λειτουργία των σχολικών βιβλιοθηκών, να κατανέμονται κατά κατηγορίες, κλάδους και βαθμούς και να ορίζονται τα προσόντα και η διαδικασία διορισμού στις θέσεις αυτές». Μπορεί να μην ορίζει βέβαια καθαρά πως οι θέσεις αυτές μπορούν να καλύπτονται μόνο από απόφοιτους σχολών βιβλιοθηκονομίας, είναι όμως η πρώτη φορά που γίνεται ιδιαίτερη αναφορά σε κάτι τέτοιο προς τη σωστή κατεύθυνση.

Για την υλοποίηση του άρθρου 43, του Ν. 1566/1985 εκδόθηκαν οι εξής αποφάσεις:¹⁷

- Γ1/25/68/29.1.87, για την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία της βιβλιοθήκης εκπαιδευτικού προσωπικού της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,
- η Γ2/577/10.2.1986 για την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία της βιβλιοθήκης εκπαιδευτικού προσωπικού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
- η Φ.8/272/Γ1/846/11.11.1987 για τη συγκρότηση επιτροπής για σύνταξη καταλόγου βιβλίων των βιβλιοθηκών,
- η Φ.8/276/Γ1/ 845/11.11.1987 για συγκρότηση επιτροπής για σύνταξη καταλόγου βιβλίων των βιβλιοθηκών του εκπαιδευτικού προσωπικού της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,

¹⁷ Γραφείο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Πιερίας, ([χ.χ.]). *Σχολικές Βιβλιοθήκες Ν. Πιερίας* : νομοθεσία. Διαθέσιμο σε: <http://grde.pie.sch.gr/files/nomoi/bib.doc> (Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου, 2014).

- η Γ2/76/8.1.1988 για τη συγκρότηση επιτροπής, για σύνταξη καταλόγου βιβλίων των βιβλιοθηκών εκπαιδευτικού προσωπικού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και τέλος
- η εγκύκλιος [Γ1/1221/16-11-1988](#), η οποία ουσιαστικά συγκεκριμενοποιεί τον τρόπο λειτουργίας των σχολικών βιβλιοθηκών.

Με την εγκύκλιο [Γ1/1221/16-11-1988](#), ορίζονται η σημασία, οι σκοποί και η λειτουργία των σχολικών βιβλιοθηκών. Ουσιαστικά το σημερινό πλαίσιο λειτουργίας των σχολικών βιβλιοθηκών ορίζεται με βάση την απόφαση αυτή. Ορίζει πως οι κύριοι στόχοι της βιβλιοθήκης είναι να :¹⁸

- Συντελεί στην επίτευξη των σκοπών της παιδείας με την ένταξή της στο μαθησιακό πρόγραμμα και στη σχολική ζωή.
- Υπηρετεί το άνοιγμα του σχολείου στο κοινωνικό περιβάλλον, τη συμμετοχή των γονέων στη λειτουργία της και με το δανεισμό βιβλίων στους ενήλικες της περιοχής.
- Αναπληρώνει τα μειονεκτήματα που μπορεί να υπάρχουν στο κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον των μαθητών και να δημιουργεί προϋποθέσεις όχι μόνο για ίσες ευκαιρίες, αλλά και για ίσες αφετηρίες στην εκπαίδευση.

Συγκεκριμένα ορίζει πως σκοποί-στόχοι είναι :

- Ο δανεισμός βιβλίων σε εκπαιδευτικούς, γονείς, μαθητές και κατοίκους περιοχής.
- Η διάθεση υλικού για κάλυψη των απαιτήσεων του εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Η διαπαιδαγώγηση των μαθητών στην ανάγνωση κατάλληλων βιβλίων.
- Η διδασκαλία των τρόπων λειτουργίας μιας σύγχρονης βιβλιοθήκης και τρόπων χρησιμοποίησής της.
- Η συμμετοχή στη διαμόρφωση πλούσιας σχολικής ζωής, πνευματικής και πολιτιστικής δραστηριότητας.
- Η καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας των παιδιών, έτσι ώστε ν' αποκτήσουν ενδιαφέρον και αγάπη για το καλό βιβλίο και να το εκτιμήσουν ως βασική πηγή γνώσης και ψυχαγωγίας.

¹⁸ Γραφείο Δευτεροβάθμιας..., ο. π..

Όσον αφορά την οργάνωση της βιβλιοθήκης, ορίζει την οργάνωσή της με βάση τα διεθνή βιβλιοθηκονομικά πρότυπα και να οργανωθεί ως κέντρο για τον εφοδιασμό των Βιβλιοθηκών Τάξεων, το δανεισμό βιβλίων και την ανάπτυξη εκπαιδευτικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Επίσης ορίζει :

- Να συγχωνευτούν οι βιβλιοθήκες του Συλλόγου Γονέων και άλλων φορέων που ενδεχομένως λειτουργούσαν στο σχολικό χώρο.
- Να στεγαστεί στη μεγαλύτερη αίθουσα που διαθέτει το σχολείο και να βρίσκεται στο ισόγειο του σχολείου.
- Να συγκεντρωθούν όλα τα βιβλία που διαθέτει το σχολείο για έλεγχο, σφράγιση, καταγραφή στο βιβλίο εισαγωγής, στα δελτία τοπογραφικού καταλόγου και στα δελτία βιβλιοδανεισμού.
- Να λειτουργεί ως Κεντρική Βιβλιοθήκη και παράλληλα να υπάρχουν βιβλιοθήκες τάξεων που θα έχουν τα απαραίτητα βιβλία για τη διδακτική διαδικασία.
- Να έχει άφθονο φως, απόλυτη ησυχία, κατάλληλη διακόσμηση (αφίσες, εικαστικά έργα, συνθήματα κ.λπ.), να είναι στρωμένη με μοκέτα και να υπάρχει ειδική γωνιά με μαξιλάρια.
- Τα βιβλία να βρίσκονται σε ειδικά κατασκευασμένα βιβλιοστάσια, χωρισμένα κατά την ηλικία των παιδιών.
- Να υπάρχει ένα φωτοτυπικό μηχάνημα για τις ανάγκες των αναγνωστών.
- Να υπάρχει πέρα από τα βιβλία και υλικό σε άλλα μέσα (δίσκοι, ταινίες κτλ).
- Η ταξινόμηση βιβλίων να γίνεται με το δεκαδικό σύστημα Dewey.
- Να λειτουργεί αναγνωστήριο, κατά τα διαλείμματα και 3-4 ώρες απ' τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών.
- Ορίζει συγκρότηση επιτροπής της βιβλιοθήκης.
- Προωθεί την ιδέα της Βιβλιοθήκης-Πνευματικού Κέντρου.

Ο επόμενος νόμος που αφορά τις σχολικές βιβλιοθήκες, δημοσιεύτηκε το **1998** και πρόκειται για το **N.1260** και συγκεκριμένα για το άρθρο 12, το οποίο απλά αφορά διευκρινήσεις θεμάτων χρηματοδότησης μέσω των προγραμμάτων Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ., που εκείνη την περίοδο ήταν το κύριο μέσο χρηματοδότησης των ενεργειών αυτών.

Το 2001, δημοσιεύτηκε η Υπουργική Απόφαση ΙΖ/991/02-10-2001 του ΥΠ.Ε.Π.Θ. «Συμπλήρωση υπουργικής απόφασης “Κανονισμός Λειτουργίας Δημοσίων Βιβλιοθηκών», όπου αναφέρεται σε ζητήματα που αν και αφορά αποκλειστικά τις δημόσιες βιβλιοθήκες, ορίζεται επίσης πως θεσμοθετημένα πλέον μπορεί να υπάρξει συνεργασία μεταξύ σχολικών βιβλιοθηκών και των δημόσιων ή ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, με στόχο «την εξασφάλιση πρόσβασης της σχολικής κοινότητας στην ευρεία παρακαταθήκη υλικού που διαθέτει η Βιβλιοθήκη και η εξυπηρέτηση του συγκεκριμένου σχολικού κοινού», δηλαδή των μαθητών και των εκπαιδευτικών.¹⁹

Προαναφέραμε, ότι για πρώτη φορά στη νομοθεσία προβλέφτηκε η πρόσληψη επαγγελματικών βιβλιοθηκονόμων με τον Ν.1566/1985. Ερχόμαστε στο έτος **2002** που με τον **Ν.2986** «*Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις*», με άρθρο 11 «*Σχολικές βιβλιοθήκες*», με τα σημαντικότερα από τα σημεία τα οποία ορίζει να είναι τα εξής:²⁰

- Ως συνέχεια του Ν. 1566/1985, συνιστώνται 50 θέσεις βιβλιοθηκονόμων κλάδου ΠΕ και 50 κλάδου ΤΕ.
- Προσόντα διορισμού αποτελούν το πτυχίο σχολών βιβλιοθηκονομίας ΑΕΙ ή ΤΕΙ αντίστοιχα.
- Οι θέσεις αυτές μπορούν να αυξάνονται με προεδρικά διατάγματα.

Η πολιτεία επανέρχεται το **2003** και δημοσιεύει τον **Νόμο 3149** «*Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας, Δημόσιες Βιβλιοθήκες και άλλες διατάξεις*»,²¹ όπου με το

¹⁹ Βιβλιοθήκη Λεπενούς, (2013). *Νομοθεσία για Σχολικές Βιβλιοθήκες*. Διαθέσιμο σε: http://www.gymlep.gr/library/images/stories/files/School_Libraries_Laws.pdf (Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου, 2014).

²⁰ Ν.2986, ΦΕΚ Α' (24/13-2-2002). Διαθέσιμο σε: Διαθέσιμο σε: http://www.et.gr/idoocs-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wHghqNAYvmYB3dtvSoClrL8oX14aC2zmBjtII9L GdkF53UIxsx942CdyqxSOYNUqAGCF0IfB9HI6vZmYtg2QIziQof2v_bjC3TgYvgSXcdHmxbliVZ0a iMfKAHUBdxd3LVTFjSYztYTCeFoT7Cs1QmiEPOFBYuIIVH2_gHNA_EsVrKaRX3TeyED-f3HPvptHtdUy6XP0DHtcPpWoVZip308fXJL7jZF-2U1A7IZIqch0QoVb24IIZBg (Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου, 2014).

²¹ Ν.3149, ΦΕΚ Α' (141/10-6-2003). Διαθέσιμο σε: http://vivl-livad.voi.sch.gr/sylogikokatalogos/NOMOTHESIA/FEK141of03_N3149.pdf (Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου, 2014).

άρθρο 13 «*Θέματα αρμοδιότητας ΥΠΕΠΘ*» και συγκεκριμένα με την παράγραφο 18 αντικαθιστά κάποιες από τις διατάξεις του Ν. 1566/85 και ορίζει πως οι δαπάνες για τις σχολικές βιβλιοθήκες επιβαρύνουν το υπουργείο Παιδείας και διατίθενται στις σχολικές επιτροπές του κάθε σχολείου και συνιστά επιτροπή σύνταξης πίνακα κατάλληλων βιβλίων προς επιλογή από τις σχολικές βιβλιοθήκες

Τέλος, το 2003 επίσης, δημοσιεύεται η **υπουργική απόφαση 83064/ΙΖ «Κανονισμός Λειτουργίας Δημοσίων Βιβλιοθηκών»²²**, όπου στο άρθρο 7.7 αναφέρεται η δυνατότητα συνεργασίας μεταξύ της σχολικής και της δημόσιας βιβλιοθήκης, όπως αυτό είχα πρωτοαναφερθεί από την Υπουργική Απόφαση ΙΖ/991/02-10-2001.

2.5.1. Πλαίσιο Λειτουργίας Σχολικών Βιβλιοθηκών

Την ίδια χρονιά που ψηφίστηκε ο Κανονισμός Λειτουργίας Δημοσίων Βιβλιοθηκών, το 2003, με την υπουργική απόφαση του Υπουργείου Παιδείας Αριθ. **128800/Γ7/(Ες.Φ.11/1240) «Πλαίσιο Λειτουργίας Σχολικών Βιβλιοθηκών»**, τίθεται με κάθε λεπτομέρεια το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους, με λεπτομερή περιγραφή του τρόπου οργάνωσής τους και των δράσεών τους. Το δίκτυο υπάγεται και εποπτεύεται από το Γραφείο Σχολικών Βιβλιοθηκών του ΥΠΕΠΘ. Συγκεκριμένα περιγράφεται ο σκοπός τους και η φιλοσοφία δημιουργίας των συλλογών τα οποία κινούνται στα σωστά και διεθνή πλαίσια που έχουν ήδη περιγραφεί παραπάνω. Επίσης, σε αυτή την υπουργική απόφαση περιγράφονται :²³

- *Οι τρόποι απόκτησης του υλικού.* Το υλικό επιλέγεται από την Επιτροπή Βιβλιοθήκης του κάθε σχολείου (η οποία αποτελείται από τον διευθυντή του σχολείου, τον υπεύθυνο της βιβλιοθήκης εκπαιδευτικό/ή

²² Υπουργική Απόφαση 83064/ΙΖ, ΦΕΚ Β' (1173/20-8-2003). Διαθέσιμο σε:

http://www.et.gr/idos-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wHghqNAYvmYB3dtvSoClrL8oXl4aC2zmBjtII9L GdkF53UIxsx942CdyqxSOYNUqAGCF0IfB9HI6vZmYtg2QIziQof2v_bjC3TgYvgSXcdHmxbliVZ0a iMfKAHUBdxd3LVTFjSYztYTCeFoT7Cs1QmiEPOFBYuIIVH2_gHNA_EsVrKaRX3TeyED-f3HPvptHtdUy6XP0DHtcPpWoVZip308fXJL7jZF-2U1A7IZIqch0QoVb24IIZBg (Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου, 2014).

²³ Υπουργική Απόφαση Αριθ. 128800/Γ7/(Ες.Φ.11/1240), ΦΕΚ Β' (1184/2-12-2003).

Διαθέσιμο σε: http://www.et.gr/idos-nph/search/pdfViewerForm.html?args=5C7QrtC22wFalhF2BrTT7HdtvSoClrL8i61zBD63tix_zJjLAILKFuJInJ48_97uHrMts-zFzeyCiBSQOpYnTy36MacmUFCx2ppFvBej56Mmc8Qdb8ZfRJqZnsIAdk8Lv_e6czmhEembNmZC MxLMtXyl6mBqjzmbjWra5K04FkrvY1oWlvX76Q_kxF-kxF3e (Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου, 2014).

βιβλιοθηκονόμο και δύο εκπροσώπους του συλλόγου διδασκόντων), μέσα από ειδική λίστα βιβλίων τα οποία έχουν προεπιλεγεί και εγκριθεί από την Επιτροπή Σύνταξης Πίνακα Επιλογής Υλικού κατάλληλου για τον εμπλουτισμό των Σχολικών Βιβλιοθηκών όπως προβλεπόταν από τον Ν.3149, αρθ. 13, παρ. 17 (ΦΕΚ 141/τΑ'/10.6.2003), σε συνεργασία την επιτροπή του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου. Επίσης, υλικό μπορεί να αποκτηθεί από δωρεές και ανταλλαγές.

- *Πρόσβαση στη συλλογή.* Η συλλογή διατίθεται εντός της βιβλιοθήκης, για δανεισμό, για φωτοτύπηση και για διαδανεισμό.
- *Πρόσβαση στο Διαδίκτυο.* Η πρόσβαση δίνεται στις πηγές που έχει αποκτήσει η ίδια η Βιβλιοθήκη, εξαρτάται από τον εκπαιδευτικό προορισμό του σχολείου και τον χρόνο χρήσης τον ορίζει η κάθε βιβλιοθήκη.
- *Λειτουργίες βιβλιοθήκης.* Ορίζονται ως εξής :
  - Προσκτήσεις υλικού
  - Παραλαβή υλικού
  - Παροχή πληροφοριών
  - Οργάνωση υλικού και επεξεργασία. Ορίζει πως η βιβλιογραφική επεξεργασία γίνεται από το Δίκτυο Σχολικών Βιβλιοθηκών. Όταν το προς επεξεργασία υλικό δεν είναι διαθέσιμο από το Δίκτυο αυτό, τότε την καταλογογράφηση την κάνει η ίδια η Βιβλιοθήκη. Σε κάθε περίπτωση τηρούνται τα διεθνή βιβλιοθηκονομικά πρότυπα που έχουν οριστεί.
  - Συντήρηση υλικού.
  - Προγραμματισμός εσόδων-εξόδων.
  - Απογραφή.
  - Απόσυρση.
  - Εξοικείωση των μαθητών με τη βιβλιοθήκη.
  - Συνεργασίες, επικοινωνίες, επιμόρφωση.
- *Ώρες λειτουργίας.* Ορίζονται σε 37,5 εβδομαδιαίως.
- *Στελέχωση-Οργανόγραμμα.* Ορίζονται οι συγκεκριμένες διοικητικές και λειτουργικές υποχρεώσεις του υπεύθυνου της Βιβλιοθήκης, όπως η τήρηση ημερολογίου δράσεων, συνεργασία με εκπαιδευτικούς, κτλ.

- *Κώδικας συνεργασίας με λαϊκές (δημόσιες) βιβλιοθήκες.*
- *Κώδικας συνεργασίας με ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.*
- *Χρήση της Σχολικής Βιβλιοθήκης από την ευρύτερη κοινότητα.*

Από το 2003 και μετά βγαίνουν μια σειρά από υπουργικές αποφάσεις που αφορούν της σχολικές βιβλιοθήκες, χωρίς να προσθέτουν όμως τίποτε περισσότερο στο νομοθετικό πλαίσιο που τις αφορά. Συγκεκριμένα πρόκειται για τις αποφάσεις του Υπουργείου Παιδείας Γ7/37271/15-04-2003, Γ7/141555/10-12-2004, Γ7/128832/30-11-2006, Γ7/88989/09-08-2007 και Γ7/105738/02-09-2009.

Από όσα αναφέραμε παραπάνω, καταλαβαίνουμε πως για να φτάσει η στιγμή να ξεκινήσει μια συστηματική προσπάθεια σχεδιασμού και λειτουργίας σχολικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα, έπρεπε να περάσουν περίπου 150 χρόνια, από την ίδρυση του ελληνικού κράτους και να φτάσουμε στη δεκαετία του '80. Πριν γίνει αυτό, προηγήθηκε η είσοδος της Ελλάδας στην ΕΟΚ (άρα είχαν αρχίσει να ρέουν τα πρώτα ευρωπαϊκά κονδύλια), είχε γίνει η κυβερνητική αλλαγή του 1981 και είχαν ιδρυθεί πλέον και οι Σχολές Βιβλιοθηκονομίας, στα ΤΕΙ Αθηνών και Θεσσαλονίκης. (Αντωνίου & Ρουτσώνη, 2010, σ. 22) Έως το 1996 που ξεκίνησε η υλοποίηση του σχεδιασμού αυτού, η χώρα μας είχε ήδη θέση σε εφαρμογή διάφορα έργα και είχε εκταμιεύσει τα χρηματικά ποσά του Α' ΚΠΣ (Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης). Είχε αποκτηθεί πλέον εμπειρία για το πώς μπορεί να εκμεταλλευτεί προς όφελος της ανάπτυξής της τα ευρωπαϊκά κονδύλια. Παρακάτω ακολουθεί η περιγραφή των δράσεων και των ζητημάτων που προέκυψαν από την προσπάθεια αυτή, καθώς επίσης και η κατάληξή της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1. Δημιουργία Σχολικών Βιβλιοθηκών : Α' ΕΠΕΑΕΚ

Το νομοθετικό πλαίσιο της λειτουργίας των σχολικών βιβλιοθηκών και σύλληψη του σχεδιασμού τους, μπορεί να θεωρηθεί πω ξεκίνησε την δεκαετία του '80. Πριν από το 1996 όταν και ξεκίνησε επίσημα η υλοποίηση από το κράτος το μεγαλόπνοο σχέδιο της δημιουργίας των πρώτων οργανωμένων 499 σχολικών, οι βιβλιοθήκες που ήδη υπήρχαν στα σχολεία λειτουργούσαν στην Ελλάδα σε ένα επίπεδο που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί από εξαιρετικά χαμηλό έως ανύπαρκτο. Συνήθως αναφερόμασταν σε ένα κλειδωμένο ντουλάπι στο γραφείο του διευθυντή. Ουσιαστικά μπορούμε να αναφερόμαστε μόνο σε ανοργάνωτες, τυχαίες συλλογές βιβλίων, που λειτουργούσαν περιστασιακά μόνο με εθελοντές μαθητές ή εκπαιδευτικούς.

Η κατάσταση αυτή οδηγούσε σε ατονία όχι μόνο τον ρόλο των βιβλιοθηκών, αλλά και του συνόλου των πηγών πληροφόρησης, εμποδίζοντας συγχρόνως και μια σειρά από παραγωγικές και δημιουργικές δραστηριότητες, όπως γενικότερα η συγγραφική έκδοση των βιβλίων, η ανάπτυξη της επικοινωνίας, η ανταλλαγή γνώσεων και πληροφόρησης μεταξύ των κοινωνικών ομάδων, πόλεων, χωρών, κτλ. (Σιγάλας, 1998, σ. 86)

Στην δεκαετία του 1990 ξεκινάει η χρηματοδότηση της χώρας μας με τα Ευρωπαϊκά προγράμματα του Β' ΚΠΣ και ξεκινάει το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ). Με το βλέμμα στραμμένο στα κονδύλια των προγραμμάτων αυτών, το Υπουργείο Παιδείας αρχίζει να προγραμματίζει το μέλλον της ελληνικής εκπαίδευσης για τις επόμενες δεκαετίες.

Αρχικά συλλαμβάνει την ιδέα της δημιουργίας μίας βιβλιοθήκης ανά σχολική μονάδα της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ανακοινώνεται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης η δημιουργία 3500 σχολικών βιβλιοθηκών. Αυτός ο αριθμός είναι λογικός, αφού τα σχολεία της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ήταν 3460. (Bikos & Papadimitriou, 2013, σ.77) Αργότερα, ο αριθμός αυτός των βιβλιοθηκών, κατέβηκε στις 2600. (Καραϊσκάκη, 2008)

Οι αριθμοί αυτοί ανακοινώνονταν στον τύπο και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Αλλά μάλλον είναι υπερβολικά αισιόδοξοι και μοιάζει να προέρχονται περισσότερο από τα κυβερνητικά γραφεία «δημοσίων σχέσεων». Αργότερα όταν εξαγγέλλεται επισήμως το πρόγραμμα, είναι μεν μεγαλόπνοο, αλλά βασίζεται σε πιο ρεαλιστική βάση. Έτσι εξαγγέλλεται η δημιουργία 500 (που στην πορεία έγιναν 499) σχολικών βιβλιοθηκών στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η δημιουργία των 500 Σχολικών Βιβλιοθηκών ήταν ένα έργο του Α' ΕΠΕΑΕΚ με κύρια χρηματοδότηση από το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα πρόκειται για την ενέργεια «ΕΠΕΑΕΚ 1.3.γ & 1.4.β». Όπως δηλώνεται στο πρόγραμμα αυτό «σκοπός του έργου είναι η διεύρυνση της χρήσης βιβλιοθηκών στη εκπαιδευτική πράξη. Στόχος είναι η ίδρυση ενός αριθμού σχολικών βιβλιοθηκών, με προοπτική την εξάπλωσή τους στο σύνολο των σχολείων της Ελλάδας». Το πρόγραμμα αυτό υλοποιήθηκε κατά τα έτη 1996-2000.²⁴

Οι βιβλιοθήκες αυτές εντάχθηκαν σε αντίστοιχες σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με μια προσεκτική κατανομή σε όλη την Ελλάδα. Η κάθε μία από αυτές δημιουργήθηκε με μια συλλογή περίπου 5000 τίτλων (περιοδικών, βιβλίων και πολυμέσων) τα οποία είχαν επιλεγεί από ειδική επιτροπή του Υπουργείου Παιδείας, εξοπλίστηκαν με έπιπλα, ράφια και οπτικοακουστικά μέσα και διέθεταν πρόσβαση στο Διαδίκτυο. Το έργο αναπτύχθηκε σε δύο φάσεις : (ΥΠΕΠΘ, 2002)

- Πιλοτική εφαρμογή (50 σχολικές βιβλιοθήκες)
- Ανάπτυξη της Ενέργειας (450 σχολικές βιβλιοθήκες)

Ένας πλήρης οδηγός με τις 499 Σχολικές Βιβλιοθήκες, συνοδευόμενος από λεπτομέρειες για την για την κάθε μία ξεχωριστά και πλούσιο φωτογραφικό υλικό, βρίσκονται διαθέσιμα στο βιβλίο που εξέδωσε η Διεύθυνση Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων το 2002 με τίτλο «Οδηγός σχολικών βιβλιοθηκών που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ». (ΥΠΕΠΘ, 2002). Επίσης, ένας αλφαβητικός κατάλογος του συνόλου των σχολικών

---

²⁴ ΕΚΤ. ([χ.χ.]). *Σχολικές Βιβλιοθήκες - Παρουσίαση Έργου*. Διαθέσιμο σε: <http://www.ekt.gr/school-library/project.htm> (Ανακτήθηκε 2 Απριλίου, 2014).

βιβλιοθηκών, είναι διαθέσιμος σε ηλεκτρονική μορφή, στη Διαδικτυακή Εκπαιδευτική Πύλη του ΥΠΕΠΘ.²⁵

3.1.1. Πρώτη φάση : λειτουργία 49 βιβλιοθηκών

Η πρώτη φάση της ανάπτυξης του έργου, είχε πιλοτικό χαρακτήρα. Ουσιαστικά αποτελούσε την εμπροσθοφυλακή του όλου προγράμματος και πέρα από τα συνηθισμένα προβλήματα της γραφειοκρατίας του ελληνικού κράτους και των διαφόρων ζητημάτων που αφορούσαν αντεγκλήσεις των εκδοτικών οίκων όσον αφορούσε την επιλογή και προμήθεια βιβλίων, το έργο ήταν και οργανωμένο καλά και στηριζόταν σε σύγχρονες επιστημονικές βάσεις. Την υλοποίηση της φάσης αυτής την είχε αναλάβει το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας-Ε.Ι.Ν. (το οποίο τώρα πλέον ενσωματώθηκε στο Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης – Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.).

Αφορούσε την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία 50 σχολικών βιβλιοθηκών σε ισάριθμες σχολικές μονάδες πέντε νομών ανά τη χώρα. Στην πορεία για διάφορους λόγους που δεν δημοσιοποιήθηκαν ποτέ, μία από εξ αυτών των βιβλιοθηκών δεν μπορούσε να γίνει. Έτσι το πιλοτικό αυτό πρόγραμμα τελικά υλοποίησε 49 βιβλιοθήκες.

Οι Νομοί στους οποίους αποφασίστηκε να δημιουργηθούν αυτές οι βιβλιοθήκες, ήταν της Αττικής, της Θεσσαλονίκης, των Ιωαννίνων, του Έβρου και των Κυκλάδων. Το συνολικό κόστος (μόνο για το πιλοτικό μέρος του) ανερχόταν στα 3.120.000.000 δρχ., δηλαδή περίπου 9,2 εκατ. ευρώ. Στο πλαίσιο της υλοποίησης αυτού του έργου, το Ε.Ι.Ν. ανέλαβε την υλοποίησή του, την οικονομική διαχείρισή του και την συνολική τεχνική στήριξη. Το μεγαλύτερο μέρος του ποσού αυτού αφορούσε :²⁶

- Την επίβλεψη και παραλαβή των κτιριακών παρεμβάσεων στις 49 βιβλιοθήκες σύμφωνα με τις μελέτες που παραδόθηκαν από τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων (Ο.Σ.Κ.)
- Την προμήθεια και εγκατάσταση γενικού εξοπλισμού (ράφια, ντουλάπια, φαξ, έπιπλα γραφείων, υπολογιστές).

²⁵ Διαδικτυακή Εκπαιδευτική πύλη του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. ([χ.χ.]).

Αλφαβητικός κατάλογος Σχολικών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο σε: http://www.e-yliko.gr/htmls/libraries/vivl_sxol_a1.aspx (Ανακτήθηκε 2 Φεβρουαρίου, 2014).

²⁶ Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας. ([χ.χ.]). Σχολικές βιβλιοθήκες. Διαθέσιμο σε: <http://www.ein.gr/index.php?rm=3&pm=41> (Ανακτήθηκε 4 Φεβρουαρίου, 2014).

- Την προμήθεια συλλογής βιβλίων (έντυπο, ηλεκτρονικό, οπτικοακουστικό υλικό), περίπου 5.800 τόμοι ανά βιβλιοθήκη.
- Την πρόσληψη 49 πτυχιούχων βιβλιοθηκονόμων.

Οι 49 βιβλιοθηκονόμοι που εργάστηκαν στις βιβλιοθήκες που είχε αναλάβει το Ε.Ι.Ν., δούλεψαν περίπου έναν χρόνο από εκεί και έπειτα οι Σχολικές Βιβλιοθήκες στελεχώνονταν με εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, για την απόσπαση των οποίων το ΥΠΕΠΘ στέλνει ακόμη και σήμερα, κάθε Σεπτέμβριο που ξεκινάει η σχολική χρονιά, ειδικό έγγραφο που απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς που θέλουν να κάνουν αίτηση για απόσπαση στις Σχολικές βιβλιοθήκες.

3.1.2. Δεύτερη φάση : λειτουργία 350 βιβλιοθηκών

Η δεύτερη φάση του έργου, που αφορούσε τη δημιουργία των υπολοίπων 350 σχολικών βιβλιοθηκών, την είχαν αναλάβει 14 φορείς υλοποίησης διανεμημένοι κατά γεωγραφική περιοχή. Οι φορείς αυτοί ήταν κυρίως ακαδημαϊκά ιδρύματα και ήταν οι παρακάτω : ²⁷

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΦΟΡΕΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΕΡΓΟΥ
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	ΠΕΛΛΑ
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης	ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ
Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας	ΠΙΛΟΤΙΚΕΣ
Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας	ΠΥΛΟΣ
Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	ΧΑΙΡΩΝΕΙΑ
Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης	ΦΑΙΣΤΟΣ
Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων	ΟΛΥΜΠΙΑ
Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων	ΠΙΛΟΤΙΚΕΣ
Πανεπιστήμιο Αιγαίου	ΙΑΛΥΣΟΣ
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	ΙΩΛΚΟΣ
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	ΔΩΔΩΝΗ
Πανεπιστήμιο Κρήτης	ΚΝΩΣΣΟΣ
Πανεπιστήμιο Πάτρας	ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ
Πανεπιστήμιο Πειραιά	ΣΑΛΑΜΙΣ
ΤΕΙ Αθήνα	ΠΝΥΚΑ
ΤΕΙ Αθήνας	ΙΣΟΜΗ

²⁷ ΕΚΤ. ([χ.χ.]). Σχολικές Βιβλιοθήκες - Φορείς Υλοποίησης. Διαθέσιμο σε: <http://www.ekt.gr/school-library/partners.htm> (Ανακτήθηκε 2 Απριλίου, 2014).

Οι βιβλιοθήκες της πρώτης φάσης καθώς και αυτές της δεύτερης φάσης, δηλαδή συνολικά οι 499 σχολικές βιβλιοθήκες, εξοπλίστηκαν με έπιπλα, οπτικοακουστικά μηχανήματα, ράφια, κλιματισμό κτλ, από τους φορείς που προαναφέραμε. Το σύνολο αυτών των 499 σχολικών βιβλιοθηκών οργανώθηκε με την έκδοση 5.00 του ΑΒΕΚΤ και σ' αυτές στάλθηκαν οι περίπου 5000 τίτλοι βιβλίων τα οποία ήταν ήδη έτοιμα προς χρήση. Δηλαδή είχαν καταλογογραφηθεί, ταξινομηθεί και είχαν καταχωρηθεί στο ΑΒΕΚΤ. Επίσης, το συνολικό κόστος του προγράμματος δημιουργίας των 499 βιβλιοθηκών έφτασε στα 21 δις δραχμές (δηλαδή περίπου 61,5 εκατ. ευρώ). (Οικονομοπούλου, 1998, σ. 63)

Γυμνάσιο Νεστορίου

T.K. 52051

Εικόνα 20. Γυμνάσιο Νεστορίου

Οι δύο μεγάλες έριδες που προέκυψαν

Οι 350 βιβλιοθήκες που δημιουργήθηκαν στην δεύτερη φάση του έργου σε αντίθεση με τις άλλες 49 της πρώτης φάσης, στελεχώθηκαν με εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (οι 49 πρώτες στελεχώθηκαν με πτυχιούχους βιβλιοθηκονομίας). Εδώ νομίζω πως είναι ανάγκη να σημειωθεί η μεγάλη αντιπαλότητα που άρχισε - σε θεωρητικό κυρίως επίπεδο - μεταξύ πτυχιούχων βιβλιοθηκονομίας και καθηγητών αποσπασμένων στις σχολικές βιβλιοθήκες. Η αντίθεση και η «έριδα» αυτή, δεν καταγράφεται ευθέως σε επίσημες ανακοινώσεις και άρθρα, αλλά κυριαρχεί σε διάφορα βιβλιοθηκονομικά ή προσωπικά blogs που δημιουργούνται αργότερα. Από τη μια μεριά οι επαγγελματίες βιβλιοθηκονόμοι υπερασπίζονται τα εργασιακά και επαγγελματικά τους δικαιώματα και θεωρούν πως

αυτοί ως επαγγελματίες της βιβλιοθηκονομίας θα έπρεπε να καλύπτουν όλες τις θέσεις.

Λογική άποψη, εάν σκεφτεί κανείς πως τις Σχολές Βιβλιοθηκονομίας αφενός τις έχει ιδρύσει το ίδιο το κράτος άρα αφού είδε ένα λόγο ύπαρξής τους θα έπρεπε να υποστηρίξει την απόφασή του αυτή, στελεχώνοντας τις βιβλιοθήκες με πτυχιούχους των σχολών αυτών. Από την άλλη θεωρείται αυτονόητο πως σε κάθε επάγγελμα αποδίδει καλύτερα αυτός που έχει σπουδάσει το συγκεκριμένο αντικείμενο. Οι βιβλιοθηκονόμοι δεν διεκδίκησαν ποτέ θέσεις φιλολόγων, φυσικών ή μαθηματικών στην εκπαίδευση.

Το Υπουργείο Παιδείας, προκομμένου να εξευμενίσει και να καλοπιάσει την σαφώς μεγαλύτερη μάζα εκπαιδευτικών (αριθμητικά σε σχέση με τους βιβλιοθηκονόμους), στελεχώνει σχεδόν το σύνολο των σχολικών βιβλιοθηκών με αποσπασμένους εκπαιδευτικούς. Κι εδώ πλέον αρχίζει και ακούγεται το εξής : «οι καθηγητές που δεν τους αρέσει πλέον η δουλειά τους και δεν θέλουν να διδάσκουν, βρίσκουν καταφύγιο στην βιβλιοθήκη, στη οποία ουσιαστικά νομίζουν πως θα αποφύγουν τον φόρτο της διδασκαλίας». Έτσι οπλίζονται με επιχειρήματα υπέρ της στελέχωσης των βιβλιοθηκών με καθηγητές και όχι με βιβλιοθηκονόμους. Εύκολο για αυτούς, αφού και την δύναμη διαθέτουν, αλλά τους βοηθάει το σχετικά ασαφές νομοθετικό πλαίσιο.

Για το ζήτημα αυτό συγκεκριμένα γράφει η εφημερίδα Καθημερινή : *«Σε πόσες σχολικές βιβλιοθήκες απασχολούνται βιβλιοθηκονόμοι; Το εκπαιδευτικό σύστημα τους παράγει και στη συνέχεια τους απαξιώνει. Προσελήφθησαν βιβλιοθηκονόμοι που οργάνωσαν τις πρώτες σχολικές βιβλιοθήκες και στη συνέχεια απολύθηκαν για να αντικατασταθούν με εκπαιδευτικούς που επιμορφώθηκαν στη βιβλιοθηκονομία με σεμινάρια των 70 ωρών»*. (Καραϊσκάκη, 2008)

Μια άλλη, πολύ μεγαλύτερη έριδα (και με οικονομικές προεκτάσεις) που ξεσπά, είναι αυτή μεταξύ των προμηθευτών βιβλίων, δηλαδή ουσιαστικά μεταξύ των εκδοτών. Όπως αναφέραμε παραπάνω με τον Ν.1566/85 και την Υπουργική Απόφαση 128800/Γ7/(Ες.Φ.11/1240), συγκροτήθηκαν δύο σημαντικά όργανα, η «Επιτροπή Σύνταξης Πίνακα Επιλογής», η οποία *«εγκρίνει το υλικό και συντάσσει τον Πίνακα Επιλογής για τις σχολικές βιβλιοθήκες»* για τον εμπλουτισμό των σχολικών βιβλιοθηκών και για κάθε σχολείο ξεχωριστά η «Επιτροπή Σχολικής Βιβλιοθήκης», η οποία *«επιλέγει από τον παραπάνω κατάλογο το υλικό που κρίνει ότι εξυπηρετεί τη συγκεκριμένη σχολική κοινότητα»*. Τα προβλήματα, οι αντεγκλήσεις, οι κατηγορίες

και η καθυστέρηση των διαδικασιών προμήθειας των βιβλίων δεν άργησε να κάνει την εμφάνισή της, με αποτέλεσμα στον κατάλογο των περίπου 5000 τίτλων προς απόκτηση από τις σχολικές βιβλιοθήκες, να παρουσιάζονται ανομοιογένειες μεταξύ των εκδοτών και δυστυχώς και για τις συλλογές των ίδιων των βιβλιοθηκών, υπήρχαν βιβλία εκδοτών που αφορούσαν π.χ. ζητήματα πληροφορικής με χρονολογία έκδοσης τόσο παλιά που καθιστούσε τα βιβλία αυτά, άχρηστα.²⁸

Πρέπει ακόμη να σημειωθεί, πως ως συμπλήρωμα του προγράμματος δημιουργίας των 499 σχολικών βιβλιοθηκών, πάλι με ευρωπαϊκά κονδύλια αγοράστηκαν 19 βιβλιοαυτοκίνητα (κινητές βιβλιοθήκες) τα οποία δόθηκαν σε δημόσιες βιβλιοθήκες για να εξυπηρετήσουν σχολεία περιοχών που δεν μπορούσαν να έχουν άμεση πρόσβαση σε κάποια βιβλιοθήκη. (Bikos & Papadimitriou, 2013, σ. 77).

Εικόνα 21. 6ο Γυμνάσιο Ιωαννίνων

3.2. Δημιουργία άλλων 258 Σχολικών Βιβλιοθηκών : ΕΣΠΑ

²⁸ Αντωνίου, Θ. & Ρουτσώνη, Δ. (Φεβρουάριος 2010). Σχολικές βιβλιοθήκες : πονεμένη ιστορία. *Index*. 37:22-25. Διαθέσιμο σε: <http://issuu.com/brainfood/docs/index37> (Ανακτήθηκε 12 Απριλίου, 2014).

Ως συνέχεια των δύο φάσεων που περιγράφηκαν παραπάνω, κατά την περίοδο 2009-2010, ως συνέχεια του Β' ΕΠΕΑΕΚ, Γ' Κ.Π.Σ, με χρηματοδότηση από τα ευρωπαϊκά προγράμματα ΕΣΠΑ (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς) αποφασίστηκε η δημιουργία και άλλων σχολικών βιβλιοθηκών. Από ότι ακολούθησε για την υλοποίησή του, φαίνεται πως ήταν ένα έργο που οδηγούσε με ακρίβεια στην αποτυχία του. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο, πως αυτές οι βιβλιοθήκες τελικά δεν κατάφεραν να πάρουν για την οργάνωσή τους το λογισμικό για την οργάνωσή τους, το ΑΒΕΚΤ. Επίσης, πιθανόν δεν είναι τυχαίο που για το έργο αυτό δεν υπάρχουν δημοσιευμένα σχεδόν καθόλου στοιχεία και για αυτό το μεγαλύτερο μέρος των πληροφοριών που παραθέτουμε στην εργασία, προέρχεται από ημερήσιες εφημερίδες και περιοδικά.

Όσον αφορά τον αριθμό τους, κι εδώ επαναλήφθηκε το ίδιο μοτίβο με την δημιουργία των βιβλιοθηκών του ΕΠΕΑΕΚ. Το αρχικό σχέδιο προέβλεπε τη δημιουργία 1000 βιβλιοθηκών, στη συνέχεια κατέβηκε στις 650 και τελικά αποφασίστηκε να γίνουν 266 βιβλιοθήκες. (Αντωνίου & Ρουτσώνη, 2010, σ. 22) Οι συλλογές τους αποτελούνταν από 6000 τίτλους σε κάθε μία, τα οποία επιλέχθηκαν από ένα σύνολο 13418 τίτλων επιλεγμένων από την «Επιτροπή Σύνταξης Πίνακα Επιλογής» του ΥΠΕΠΘ. (Bikos & Papadimitriou, 2013, σ. 77)

Το αρχικό κόστος του προγράμματος αυτού ήταν 70,431 εκατ. ευρώ. (Καραϊσκάκη, 2008) Το ποσό αυτό, ύστερα από αλληπάλληλες μειώσεις, έτσι ώστε το ΥΠΕΠΘ να μπορέσει με μέρος αυτών των χρημάτων να καλύψει και άλλες ανάγκες του εκπαιδευτικού συστήματος, έγινε τελικά 15 εκατ. ευρώ. (Αντωνίου & Ρουτσώνη, 2010, σ. 22). Το κόστος της αγοράς για τα βιβλία για τις 258 αυτές βιβλιοθήκες έφτασε τα 11.632.000 Ευρώ.²⁹ (Παπασπύρου, 2009)

Το επαναλαμβανόμενο μοτίβο όμως δεν αφορούσε μόνο τον τελικό αριθμό των βιβλιοθηκών. Για μια ακόμη φορά αφορούσε και τον «πόλεμο» μεταξύ των εκδοτών για το ποιος θα προωθήσει περισσότερα βιβλία του για αγορά από τις σχολικές βιβλιοθήκες. (Παπασπύρου, 2009)

Κατά την περίοδο αυτή, το ΥΠΕΠΘ είχε υποσχεθεί να καλύψει τις 100 θέσεις πτυχιούχων βιβλιοθηκονομίας για της σχολικές βιβλιοθήκες οι οποίες είχαν συσταθεί

²⁹ Παπασπύρου, Σ. (26 Απριλίου 2009). Εμφύλιος εκδοτών για τις βιβλιοθήκες. *Ελευθεροτυπία*.
». Διαθέσιμο σε: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=37537> (Ανακτήθηκε 12 Απριλίου, 2014).

με τον Ν.2986/2002. Ταυτόχρονα, ανακοινώνεται και η δημιουργία ακόμη 25 σχολικών βιβλιοθηκών, αυτή τη φορά στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, προϋπολογισμού 4 εκατ. Ευρώ. Παρ' όλες τις προσπάθειες όμως, οι θέσεις αυτές δεν θα καλυφθούν ποτέ, ούτε φυσικά δημιουργήθηκαν και οι 25 βιβλιοθήκες των Δημοτικών σχολείων. (Αντωνίου & Ρουτσώνη, 2010, σ. 23)

3.3. Το τέλος των σχολικών βιβλιοθηκών;

Μετά το τέλος των ευρωπαϊκών προγραμμάτων που επέτρεπαν την ένταξη τέτοιου είδους προγραμμάτων και κυρίως μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα το 2009, άρχισαν να παρουσιάζονται ανυπέρβλητα προβλήματα στη λειτουργία των συνολικά 757 Σχολικών Βιβλιοθηκών.

Μέχρι το 2010 μπορεί κανείς να πει πως οι βιβλιοθήκες αυτές έβρισκαν έστω και την τελευταία στιγμή κάποιους τρόπους να λειτουργούν. Έχει υπολογιστεί πως έστω και μερικώς λειτουργούσαν μόνο 50 από το σύνολο των 757 βιβλιοθηκών. (Αντωνίου & Ρουτσώνη, 2010, σ. 24) Λειτουργούσαν με μεγάλη δυσκολία, οι περισσότερες δεν κατάφερναν να ανοίξουν και όσες τελικά άνοιγαν λειτουργούσαν με αποσπασμένους εκπαιδευτικούς της τελευταίας στιγμής και κάποιες από αυτές με μερική στήριξη άλλων φορέων του Δημοσίου, όπως οι Δήμοι. Από το 2010 και μετά όμως, η κρίση επιδεινώθηκε, εξαπλώθηκε πλέον καθαρά σε όλη την κοινωνία και σε όλο το φάσμα του δημόσιου τομέα. Το σύνολο των σχολικών βιβλιοθηκών σταμάτησε να δουλεύει, αφού πλέον το υπουργείου αποφάσισε να μην αποσπά καθηγητές σε αυτές. (Bikos & Papadimitriou, 2013, σ. 77)

Ως επιστέγασμα της όλης κατάστασης είναι πως πριν από μερικούς μόλις μήνες, το Υπουργείο Παιδείας εντοπίζοντας πως στην Ελλάδα όντως «λειτουργούν» 757 σχολικές βιβλιοθήκες, με ειδική εγκύκλιο (750/Φ2.2/11-9-2013) στην αρχή του σχολικού έτους στις 11-9-2013, καλεί τους διευθυντές των σχολείων στα οποία βρίσκονται οι βιβλιοθήκες αυτές, να φροντίσουν ώστε οι εκπαιδευτικοί που έχουν μεν προσληφθεί αλλά βρίσκονται στην διάθεση των ΠΥΣΔΕ (Περιφερειακών Διευθύνσεων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης - δηλαδή ουσιαστικά προσλήφθηκαν μεν, δεν υπάρχουν όμως εκπαιδευτικές διδακτικές ανάγκες για αυτούς - να διατεθούν στις σχολικές βιβλιοθήκες της οικείας Διεύθυνσης και να φροντίσουν ώστε να λειτουργούν «από ένα (1) έως τρία (3) δώρα την εβδομάδα (σε τρεις διαφορετικές ημέρες), με το να προτείνουν στο σύλλογο διδασκόντων έναν ή δυο κατάλληλους

μόνιμους εκπαιδευτικούς του σχολείου για συμπλήρωση ωραρίου και κατά προτεραιότητα τον εκπαιδευτικό ο οποίος υπηρέτησε ως υπεύθυνος σε σχολική βιβλιοθήκη και υπηρετεί στο σχολείο τους».³⁰ Δηλαδή και το ίδιο το ΥΠΕΠΘ αναγνωρίζει εμμέσως πλην σαφώς ότι οι περισσότερες από τις υπάρχουσες βιβλιοθήκες δεν λειτουργούν.

Από την παραπάνω εγκύκλιο και μόνο γίνεται ολοφάνερο ότι αυτές οι 757 βιβλιοθήκες που δημιουργήθηκαν με πολύ κόπο και αποτέλεσαν μια επένδυση εκατομμυρίων Ευρώ για την παιδεία της χώρας μας, ουσιαστικά δεν λειτουργούν και ούτε έχει βρεθεί ακόμη τρόπος να λειτουργήσουν. Τέτοιοι είδους εγκύκλιοι στέλνονται από του Υπουργείο Παιδείας κάθε αρχή σχολικού έτους τα δύο τελευταία χρόνια, αποδεικνύοντας έτσι την αδυναμία του Υπουργείου να λύσει το πρόβλημα αυτό. Από τότε ουσιαστικά οι σχολικές αυτές βιβλιοθήκες παραμένουν κλειστές. Όσες από αυτές ανοίγουν για κάποιες ώρες (όπως αναφέρει και η παραπάνω εγκύκλιος), το κάνουν αποκλειστικά και μόνο από το προσωπικό μεράκι κάποιων εκπαιδευτικών.

Από ότι μπορεί να παρατηρήσει κανείς, από την πολύ αρχή ακόμη της προσπάθειας της δημιουργίας των σχολικών βιβλιοθηκών και από τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν, είναι σαν αυτές να δημιουργήθηκαν για να απορροφήσουν τα κονδύλια που διέθετε η Ευρωπαϊκή Ένωση. Μετά κανείς δεν ανέλαβε το κόστος της συντήρησής τους και της συνέχιση του έργου. Παρόλα αυτά όμως, από τις ανακοινώσεις, τις εξαγγελίες και την νομοθετική προσπάθεια που ακολούθησε, η λειτουργία αυτών των 499 σχολικών βιβλιοθηκών αποτελούσε πραγματική τομή και για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά και για την βιβλιοθηκονομική κοινότητα. Έδινε την εντύπωση πως επιτέλους η ελληνική πολιτεία δεν «παριστάνει» πως έχει βιβλιοθήκη σε κάθε σχολείο, αλλά πλέον το έχει αποφασίσει και το έχει σχεδιάσει λεπτομερώς. Έχει βρει τα απαιτούμενα κονδύλια και το έχει υλοποιήσει. Δυστυχώς όμως δεν υπήρξε καμιά ρεαλιστική πρόβλεψη για την χρηματοδότηση ενός τεράστιου έργου, για την εποχή μετά το τέλος των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και πολύ γρήγορα απλά ακυρώθηκε. (Σκέμπερη, 2011)

---

³⁰ Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. (2013). *Εγκύκλιος «Λειτουργία των 757 Σχολικών Βιβλιοθηκών (ΕΠΕ ΑΕΚ) για το σχολικό έτος 2013-2014»*. Διαθέσιμο σε: http://didefth.gr/mathimata/wp-content/uploads/eg_2013_126875.pdf (Ανακτήθηκε 2 Απριλίου, 2014).

Στις 31 Αυγούστου του 2011 έληξε η θητεία των υπευθύνων των σχολικών βιβλιοθηκών (δηλαδή των αποσπασμένων καθηγητών) και από τότε το ΥΠΕΠΘ δεν μπόρεσε να έχει βρει καμιά βιώσιμη λύση για τη λειτουργία τους. Οι σχολικές βιβλιοθήκες παραμένουν κλειστές. Στις αρχές του σχολικού έτους 2011-2012, το σύνολο των 757 σχολείων που είχαν σχολικές βιβλιοθήκες έλαβαν μια εγκύκλιο (750/Φ2.2 / 2-9-2011) με βάση την οποία οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης, για το σχολικό έτος 2011-2012 να φροντίσουν ώστε : (Σταυρινούδης, 2011)

- οι χώροι, το αρχείο, τα βιβλία και ολόκληρη η υλικοτεχνική υποδομή των Σχολικών Βιβλιοθηκών να παραμείνουν ως έχουν μέχρι την υπογραφή του Νόμου για την αναδιάρθρωση της διοίκησης της Εκπαίδευσης, και
- να παραδοθούν τα κλειδιά της κάθε Σχολικής Βιβλιοθήκης από τους μέχρι σήμερα Υπευθύνους που αποχωρούν στους Διευθυντές σχολικών μονάδων που εδρεύουν

Παρ' όλες τις διαφωνίες της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων της Πληροφόρησης όσον αφορούσε την απορρόφηση βιβλιοθηκονόμων και όχι αποσπασμένων εκπαιδευτικών για τη λειτουργία τους, συντάχθηκε με το συνδικαλιστικό φορέα των εκπαιδευτικών και διαμαρτυρήθηκαν στο Υπουργείο. Σε απάντηση το Υπουργείο διευκρίνισε πως αυτό δεν συνεπάγεται το κλείσιμο των σχολικών βιβλιοθηκών. Με βάση την παραπάνω εγκύκλιο οι βιβλιοθήκες αυτές καλούνται να λειτουργήσουν με ευθύνη του διευθυντή της σχολικής μονάδας. (Καράτζιου, 2011) Με λίγα λόγια, επανερχόμαστε στην κατάσταση που υπήρχε πριν τη δεκαετία του '80 όπου υπήρχαν κάποιες συλλογές για τις οποίες υπεύθυνοι ήταν μαθητές, καθηγητές και διευθυντές σχολείων.

Εικόνα 22. 10 ΤΕΕ Καρπενησίου

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το Διαδίκτυο τελικά, αντί να απομακρύνει τον κόσμο από τις βιβλιοθήκες όπως αρχικά είχαν εκφραστεί φόβοι, αφού υποτίθεται πως αποτελούσε από μόνο του μια ψηφιακή βιβλιοθήκη, αποδείχθηκε τόσο άναρχο και αχανές που έχει φέρει πολύ κόσμο πίσω στις βιβλιοθήκες, καθώς οι βιβλιοθηκονόμοι με τις δράσεις τους παρέχουν ευκαιρίες οι οποίες επιτρέπουν την οργάνωση και αξιολόγηση του ψηφιακού υλικού που βρίσκεται ανοργάνωτο στο Διαδίκτυο. Δυστυχώς όμως, όσον αφορά τις σχολικές βιβλιοθήκες, έχουμε πλέον φτάσει σε σημείο να μιλάμε για «περασμένα μεγαλεία». Και η ειρωνεία της υπόθεσης ήταν πως τα «μεγαλεία» αυτά δεν κατάφεραν ποτέ, γιατί δεν είχαν ούτε τον απαραίτητο χρόνο, αλλά ούτε και την απαραίτητη στήριξη για να αποδώσουν αυτά για τα οποία σχεδιάστηκαν.

Η δευτερεύουσα αξία που δόθηκε – και συνεχίζει να δίνεται - στις σχολικές βιβλιοθήκες, δεν ήταν ένα τυχαίο φαινόμενο. Αποτελούσε – και συνεχίζει να αποτελεί – ένα μόνο από τα συμπτώματα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Ενός εκπαιδευτικού συστήματος που βασίζεται στο ένα και μοναδικό εγχειρίδιο, στην χρήστη της «μετωπικής» διδασκαλίας, στην κυριαρχία της αποστήθισης, στο εξεταστικό σύστημα, στην κυριαρχία του γνωσιοκεντρισμού και στον κατακερματισμό της γνώσης στα επιμέρους σχολικά μαθήματα. (Χαραμής, σ. 95-96)

Η αποτυχία των σχολικών βιβλιοθηκών σε επιστημονικό επίπεδο και σε επίπεδο ενσωμάτωσης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, οφείλεται : (Μπίκος , 2011, σ. 34)

- Στις μεθόδους και τους τρόπους διδασκαλίας που εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί.
- Στο περιεχόμενο της εκπαίδευσης όπως αυτό ορίζεται από αναλυτικά προγράμματα σπουδών και τη διδασκόμενη ύλη των διαφόρων μαθημάτων.
- Στο περιεχόμενο των διαφόρων προγραμμάτων εκπαίδευσης που προσφέρονται εκτός του ωρολογίου προγράμματος και στις ανάγκες των διάφορων σχολικών δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται σε όλα τα σχολεία (όπως είναι οι σχολικές γιορτές), ή σε ορισμένα απ' αυτά (π.χ. τις θεατρικές παραστάσεις).

Πέρα από την επιστημονική όμως πλευρά του ζητήματος, υπάρχει και η μεγάλη ευθύνη της πολιτείας όσον αφορά τα προγράμματα που σχεδιάζει για το μέλλον της εκπαίδευσης, όσον αφορά το τρόπο υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών, όσον αφορά την οικονομική επένδυση που κάνει σε θέματα παιδείας και όσον αφορά την πρόβλεψη για την επιβίωση όλων αυτών των προγραμμάτων. Είδαμε πως σχεδιασμός και η υλοποίηση των σχολικών βιβλιοθηκών, άσχετα από το προβλήματα που προέκυψαν έγινε πραγματικότητα. Παρατηρήσαμε όμως πως έγινε αυτό που έγινε με τα έργα και τα ακίνητα που δημιουργήθηκαν για την οργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων στη χώρα μας. Ξοδεύτηκαν τεράστια ποσά, έστω και τελευταία στιγμή τα έργα έγιναν, αρχικά δούλεψαν καλά, στο τέλος όμως αποδείχθηκε πως τίποτε δεν είχε σχεδιαστεί με όραμα στο μέλλον. Γιατί για να εφαρμόσεις ένα όραμα πρέπει να ξέρεις όχι μόνο πως θα βρεις τα αρχικά κεφάλαια. Πρέπει να ξέρεις τι θα κάνεις με αυτό στο μέλλον, πως θα το χρηματοδοτήσεις και πως θα το εντάξεις σε ένα ενιαίο πλαίσιο. Αλλιώς αχρηστεύονται, χάνουν την αρχική αξία τους, απαξιώνονται.

Επαληθεύτηκε δηλαδή, αυτό που είχε προβλέψει η Μυρσίνη Ζορμπά «τα βήματα που έγινα τα τελευταία χρόνια... ήταν σε μερικές περιπτώσεις σημαντικά... ενώ σε άλλες λιγότερο, όπως π.χ. στις σχολικές βιβλιοθήκες, οι οποίες ιδρύθηκαν εκ γενετής ανάπηρες και, φοβούμαι, θνησιγενείς. Με δεδομένα τα εγγενή προβλήματα προσωπικού, ανανέωσης των συλλογών και λειτουργίας τους...είναι δυστύχημα τόση

προσπάθεια και τόσα χρήματα να μη συνοδεύονται από λειτουργική επιτυχία, υπονομεύοντας μάλιστα στην κοινωνική συνείδηση την ίδια την έννοια της σχολικής βιβλιοθήκης» (Σκέμπερη, 2011)

Τελικά ίσως αν μην είναι καθόλου άδικος ο τίτλος που υπάρχει σε άρθρο του περιοδικού Index «*Σχολικές βιβλιοθήκες : έμειναν στην ίδια τάξη...*», ούτε και το σχόλιο που υπάρχει στο άρθρο αυτό «*Οι σχολικές βιβλιοθήκες είναι ένας θεσμός που πάνω του αντικατοπτρίζεται η τσαπατσουλιά, η αδιαφορία και διαφθορά του ελληνικού κράτους*». (Αντωνίου & Ρουτσώνη, 2010, σ. 22)

Σε κάθε περίπτωση, είναι αδιανόητο η ύπαρξη σχολικών βιβλιοθηκών στην ελληνική εκπαίδευση να αποτελεί ένα δευτερεύον θέμα. Είναι εξ ίσου αδιανόητο μια τεράστια επένδυση που έγινε για την παιδεία με την ίδρυση των σχολικών βιβλιοθηκών, να εξανεμιστεί και από οικονομικής και από εκπαιδευτικής πλευράς. Πιστεύουμε πως η πολιτεία άμεσα θα πρέπει να :

- Κάνει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να ανοίξουν και να λειτουργήσουν κανονικά οι 727 υπάρχουσες σχολικές βιβλιοθήκες.
- Να προγραμματίσει τη λειτουργία και άλλων σχολικών βιβλιοθηκών, τουλάχιστον μία ανά σύνολο κοντινών σε απόσταση σχολείων.
- Οι σχολικές βιβλιοθήκες να στελεχωθούν από επαγγελματίες βιβλιοθηκονόμους και όχι με αποσπασμένους και ανειδίκευτους εκπαιδευτικούς.
- Οι βιβλιοθήκες να έχουν το δικαίωμα τις επιλογής υλικού, ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε σχολείου και της κάθε τοπικής κοινωνίας και να μην περιορίζονται από την εγκεκριμένη λίστα βιβλίων του ΥΠΕΠΘ.
- Η λίστα των εγκεκριμένων βιβλίων του ΥΠΕΠΘ, μπορεί να συνεχίσει να υπάρχει λειτουργώντας μόνο συμβουλευτικά και ενδεικτικά.
- Η χρηματοδότηση των σχολικών βιβλιοθηκών να γίνεται αποκλειστικά από το ΥΠΕΠΘ, μέσω των κονδυλίων που παρέχονται στις σχολικές μονάδες.
- Να γίνει η βιβλιοθήκη αναπόσπαστο μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Η αλλαγή της εκπαίδευσης από την χρήση ενός και μοναδικού εγχειριδίου σε εκπαιδευτικές διαδικασίες που επιτρέπουν στους

εκπαιδευτικούς την χρήση πολλαπλής βιβλιογραφίας, μπορεί να ευδοκιμήσει μόνο μέσα από μια σχολική βιβλιοθήκη.

- Το Δίκτυο Σχολικών Βιβλιοθηκών που έχει συσταθεί νομοθετικά να πάρει ενεργό ρόλο στην οργάνωση και τη λειτουργία του συνόλου των σχολικών βιβλιοθηκών, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένας ενεργός και λειτουργικός τρόπος συνεργασίας των βιβλιοθηκών αυτών.
- Να δημιουργηθεί μια σχέση εμπιστοσύνης και άμεσης συνεργασίας μεταξύ των εργαζομένων στις σχολικές βιβλιοθήκες και των εκπαιδευτικών, αλλά και μεταξύ των βιβλιοθηκονόμων και των γονιών των μαθητών.
- Η ενεργή συμμετοχή της βιβλιοθήκης στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου είναι απαραίτητη προϋπόθεση ύπαρξής της.
- Η δημιουργία εκ μέρους των σχολικών βιβλιοθηκονόμων, πρωτοβουλιών δράσεων που θα φέρνουν την βιβλιοθήκη στο σχολικό προσκήνιο είναι απαραίτητη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αντωνίου, Θ. & Ρουτσώνη, Δ. (Φεβρουάριος 2010). Σχολικές βιβλιοθήκες: πονεμένη ιστορία. *Index*. 37:22-25. Διαθέσιμο σε: <http://issuu.com/brainfood/docs/index37> (Ανακτήθηκε 12 Απριλίου, 2014).
2. Βαφόπουλος, Γ. (2004). Παιδεία και βιβλιοθήκες. Σε *Σχολικές βιβλιοθήκες: υπαρκτές ή ανύπαρκτες*; Επιμέλεια από Μαλλιάρης, Α. Θεσσαλονίκη: Μαλλιάρης-Παιδεία.
3. Γεωργουσόπουλος, Κ. (1998). *Σχολική βιβλιοθήκη: όργανο ή εργαλείο υποδοχής*; Πρακτικά συνεδρίου από Η βιβλιοθήκη και το βιβλίο στην εκπαίδευση που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Αθήνα: ΕΚΕΒΙ.
4. Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη Χίου «Κοραής». (2008). *Ιστορία*. Διαθέσιμο σε: <http://www.koraeslibrary.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=9> (Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2014).
5. Ζωσιμαία Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων. (2012). *Ιστορικό-Αποστολή*. Διαθέσιμο σε: http://vivl-ioann.ioa.sch.gr/?page_id=7 (Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2014).
6. Καραϊσκάκη, Τ. (14 Νοεμβρίου 2008). Η μόρφωση στο... ράφι. *Η Καθημερινή*. Διαθέσιμο σε: <http://www.kathimerini.gr/711774/opinion/epikairothta/arxeio-monimessthles/h-morfwshto-رافي> (Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2014).
7. Καρατζίου, Ν. (16 Οκτωβρίου 2011). Κλείνουν τις σχολικές βιβλιοθήκες. *Ελευθεροτυπία*. Διαθέσιμο σε: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=318515> (Ανακτήθηκε 19 Απριλίου, 2014).
8. Μπαμπινιώτης, Γ. (1998). *Πολλαπλό βιβλίο και σχολικές βιβλιοθήκες*. Πρακτικά συνεδρίου από Η βιβλιοθήκη και το βιβλίο στην εκπαίδευση που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Αθήνα: ΕΚΕΒΙ.
9. Μπίκος, Γ. (2011). Το πεδίο έρευνας των σχολικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα: αποτύπωση των δεδομένων του και ιχνηλασία των προοπτικών του.

- Βιβλιοθήκες και Πληροφόρηση*. 23:32-37. Διαθέσιμο σε: <http://lekkythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/12506/23teuxos008.pdf?sequence=1> (Ανακτήθηκε 10 Απριλίου, 2014).
10. Μπουσάκης, Σ. (1998). *Σχολικά βιβλία-Σχολικές βιβλιοθήκες: παρελθόν, παρόν, μέλλον*. Πρακτικά συνεδρίου από Η βιβλιοθήκη και το βιβλίο στην εκπαίδευση που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Αθήνα: ΕΚΕΒΙ.
  11. Νταβαρίνος, Π. (2003). *Ιστορία βιβλιοθηκών του ελληνισμού*. Αθήνα: Έλλην.
  12. Ντελόπουλος, Κ. (1989). *Η βιβλιοθήκη στο σχολείο: νέες προοπτικές και κατευθύνσεις*. Αθήνα: ΑΣΕ.
  13. Ντελόπουλος, Κ. (1998). *Η σχολική βιβλιοθήκη προέκταση της εκπαιδευτικής πράξης και μέσο διεύρυνσης του σχολικού προγράμματος*. Πρακτικά συνεδρίου από Η βιβλιοθήκη και το βιβλίο στην εκπαίδευση που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Αθήνα: ΕΚΕΒΙ.
  14. Οικονομοπούλου, Χ. (1998). *Σχολικές βιβλιοθήκες: θα γίνει ή όχι ο θεσμός πραγματικότητα στην Ελλάδα του 2000;*. Πρακτικά συνεδρίου Η βιβλιοθήκη και το βιβλίο στην εκπαίδευση που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Αθήνα: ΕΚΕΒΙ.
  15. Σαμσάρης, Π. (2003). *Ελληνικές βιβλιοθήκες και αναγνωστήρια στην πόλη των Σερρών κατά την όψιμη τουρκοκρατία*. Πρακτικά συνεδρίου από 12ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που διεξήχθη σε Σέρρες. Φορέας διεξαγωγής ΤΕΙ Σερρών. Σέρρες: ΤΕΙ Σερρών. Διαθέσιμο σε: <http://eprints.rclis.org/9679/1/12psab041.pdf> (Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2014).
  16. Σιγάλας, Χ. (1998). *Ο σχεδιασμός του υπουργείου Παιδείας για τις σχολικές βιβλιοθήκες την επόμενη τριετία και το δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης*. Πρακτικά συνεδρίου από Η βιβλιοθήκη και το βιβλίο στην εκπαίδευση που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Αθήνα: ΕΚΕΒΙ.
  17. Σίτας, Α. (2001). Από το «Φροντιστήριο των ελληνικών γραμμάτων» στη Βιβλιοθήκη της Δημητσάνας. *Η βιβλιοθήκη του Σχολείου*. 2:28-31. Διαθέσιμο σε: <http://eprints.rclis.org/7165/1/Sitas-Dimitsana.pdf> Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2014).

18. Σίτας, Α. (2001). Η Βιβλιοθήκη του «Ελληνομουσείου» Ζαγοράς. *Η βιβλιοθήκη του Σχολείου*. 1:23-25. Διαθέσιμο σε: <http://eprints.relis.org/7164/1/Sitas-Zagora.pdf> (Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2014).
19. Σκέμπερη, Λ. (Σεπτέμβριος 2011). Οι νέες σχολικές βιβλιοθήκες στον 21ο αι.: προοπτικές και προκλήσεις. *Συνεργασία*. 2. Διαθέσιμο σε: <http://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/12740/Skeberi.pdf?sequence=1> (Ανακτήθηκε 19 Απριλίου, 2014).
20. Σκλαβενίτης, Χ. (1995). *Η σχολική βιβλιοθήκη το 19ο αιώνα: η Βιβλιοθήκη του Γυμνασίου Ναυπλίου (1833-1935)*. Αθήνα: ΕΙΕ/ΚΝΕ.
21. Σκλαβενίτης, Χ. (Φεβρουάριος 2001). Δημόσιες και σχολικές βιβλιοθήκες (18ος-20ος αι.). *Η Βιβλιοθήκη στο Σχολείο*. 1:8-15.
22. Σταυρινούδης, Σ. (2011). *Τα νύχια του ΔΝΤ στις σάρκες (βιβλιοθήκες) του σχολείου*. Διαθέσιμο σε: <http://www.chiosnews.com/cn19920111209590.asp> (Ανακτήθηκε 8 Απριλίου, 2014).
23. Στεργιοπούλου, Ι. (2013). *Η Κοβεντάρειος Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης*. Διαθέσιμο σε: <http://www.kozlib.gr/dnn/kovwebel/%CE%9A%CE%B5%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE/%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C/tabid/299/language/en-US/Default.aspx> (Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2014).
24. Σφυρόερας, Β. (1981). Κυδωνίες. Σε *Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάννικα*. (τ.36:287). Αθήνα. Πάπυρος.
25. Τζώρτζη, Ρ. (2005). *Η Μηλιώτικη Σχολή και η Βιβλιοθήκη της*. Διαθέσιμο σε: http://vivl-mileon.mag.sch.gr/hist02_GR.html (Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2014).
26. Τσαούσης, Δ. (1998). *Η πρόκληση της κοινωνίας της γνώσης στην εκπαίδευση*. Πρακτικά συνεδρίου από Η βιβλιοθήκη και το βιβλίο στην εκπαίδευση που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Αθήνα: ΕΚΕΒΙ.
27. ΥΠΕΠΕΘ (Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Διεύθυνση Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης). (2002). *Οδηγός σχολικών βιβλιοθηκών που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ*. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

28. Φραγκούλης, Α. ([χ.χ.]). *Σύντομη ιστορία της Ευαγγελικής Σχολής*. Διαθέσιμο σε:
<http://lykevag.att.sch.gr/autosch/joomla15/index.php/tosxoleiomias/istoriaevaggelikis> (Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2014).
29. Χαραλαμπίδης, Β. (1963). *Η σχολική βιβλιοθήκη*. Αθήνα: Χριστιανική Ένωση Εκπαιδευτικών Λειτουργών.
30. American Association of School Libraries & Association for Educational Communications and Technology. (1998). *Information literacy standards for student learning*. Διαθέσιμο σε:
http://www.ilipg.org/sites/ilipg.org/files/bo/InformationLiteracyStandards_fin_al.pdf (Ανακτήθηκε 10 Απριλίου, 2014).
31. American Association of School Libraries. (2007). *Standards for the 21st-century learner*. Διαθέσιμο σε:
http://www.ala.org/aasl/sites/ala.org.aasl/files/content/guidelinesandstandards/learningstandards/AASL_LearningStandards.pdf (Ανακτήθηκε 9 Απριλίου, 2014).
32. American Library Association. (2014). *Information Literacy Competency Standards for Higher Education*. Διαθέσιμο σε:
<http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency#ildef> (Ανακτήθηκε 9 Απριλίου, 2014).
33. Bikos, G. & Papadimitriou, P. (Φεβρουάριος 2013). School Libraries in Greece turbulent past, uncertain present, doubtful future. *Procedia: Social and Behavioral Sciences*. 73:73-80. Διαθέσιμο σε:
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813003170/pdf?md5=215e2fb14b723277ed8ce5e5733a1f7e&pid=1-s2.0-S1877042813003170-main.pdf> (Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου, 2014).
34. British Educational Communications and Technology Agency. (2003). *A review of the research literature on the use of managed learning environments and virtual learning environments in education, and a consideration of the implications for schools in the United Kingdom*. Διαθέσιμο σε:
http://dera.ioe.ac.uk/1645/1/becta_2003_reviewmle_report.pdf (Ανακτήθηκε 5 Απριλίου, 2014).
35. Clyde, L. (1999). The Schole Lybrarie: images from our past. *School Libraries Worldwide*. 5(1):1-16.

36. Cooper, O. & Bray, M. (2001). School Library Media Specialist- Teacher Collaboration: characteristics, challenges, opportunities. *TechTrends*. 55(4):48-55. Διαθέσιμο σε: <http://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs11528-011-0511-y.pdf> (Ανακτήθηκε 30 Μαρτίου, 2014).
37. Fiels, K. (2011). A Library “State of the State”: trends, issues, and myths. Σε *Librarianship in Times of Crisis*. (τ.34:3-17). [χ.τ.]. Emerald Group Publishing Limited. Διαθέσιμο σε: <http://www.emeraldinsight.com/books.htm?issn=0065-2830&volume=34&chapterid=17003749&show=pdf> (Ανακτήθηκε 30 Μαρτίου, 2014).
38. Hadengue, V. (2004). What can e-learning do for university libraries?, *Library Review*, 53 (8): 396-400. Διαθέσιμο σε: <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0024-2535&volume=53&issue=8&articleid=859793&show=pdf> (Ανακτήθηκε 5 Απριλίου, 2014).
39. Harvey, B. & Beards, D. (2004). E-learning in Scottish further and higher education, *Education + Training*, 46 (6/7): 353-360. Διαθέσιμο σε: <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0024-2535&volume=53&issue=8&articleid=859793&show=pdf> (Ανακτήθηκε 5 Απριλίου, 2014).
40. IASL (International Association of School Librarianship). (2012). *What is a school library?: International Guidelines*. Διαθέσιμο σε: <http://indianschoollibraryassociation.files.wordpress.com/2012/10/sig-research-school-library-august2012.pdf> (Ανακτήθηκε 12 Φεβρουαρίου, 2014).
41. IFLA/UNESCO. (1999). *IFLA/UNESCO School Library Manifesto The School Library in Teaching and Learning for All*. Διαθέσιμο σε: <http://www.ifla.org/publications/iflaunesco-school-library-manifesto-1999> (Ανακτήθηκε 17 Φεβρουαρίου, 2014).
42. The IFLA/UNESCO School Library Guidelines. Διαθέσιμο σε: <http://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/school-library-guidelines/school-library-guidelines.pdf> (Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου, 2014).

43. Lance, K. (2002). What research tells us about the importance of school libraries. *Knowledge Quest*. 31(1):76-78. Διαθέσιμο σε: <http://school-library-bestpracticesnotebook.wikispaces.com/file/view/Lance-10-02-JSLP.pdf> (Ανακτήθηκε 12 Φεβρουαρίου, 2014).
44. Schmidt, C. & Reeve, F. (2009). Prove It!: using data to advocate for school library media programs. *Educational Media and Technology Yearbook*. 1:279-290. Διαθέσιμο σε: http://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-0-387-09675-9_19.pdf (Ανακτήθηκε 30 Μαρτίου, 2014).
45. Shenton, A. (2014). Just why do we need school libraries?: some ideas from students. *New Library World*. 115(3/4):140-159. Διαθέσιμο σε: <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0307-4803&volume=115&issue=3&articleid=17109689&show=pdf> (Ανακτήθηκε 30 Μαρτίου, 2014).
46. Smith, K. (2002). Building Student Learning through School Libraries. *Knowledge Quest*. 31(1):45-19. Διαθέσιμο σε: <http://www.laurabushfoundation.com/Smith.pdf> (Ανακτήθηκε 12 Φεβρουαρίου, 2014).
47. Stripling, B. (2014). *The peril and promise of school libraries*. Διαθέσιμο σε: <http://www.americanlibrariesmagazine.org/article/advocating-school-librarians> (Ανακτήθηκε 12 Φεβρουαρίου, 2014).